

scan

**ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์**

นายวีรยุทธ บุญมาก

**การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2552

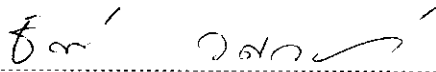
**Factors Effecting to Unpaid Loan of Takfa Agricultural
Cooperative Limited's Members, Nakhonsawan Province**

Mr. Werayut Boonmak

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives
School of Agricultural Extension and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University
2009**

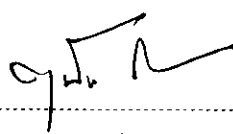
หัวข้อการศึกษาคั่นคว้ออิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์
ชื่อและนามสกุล นายวีระยุทธ บุญมาก
แขนงวิชา สหกรณ์
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธัญญ์ศรี วศวรรณวัฒน์

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว้ออิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาคั่นคว้ออิสระฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธัญญ์ศรี วศวรรณวัฒน์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ไอภาวดี เข็มทอง)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ อนุมัติให้รับการศึกษา
คั่นคว้ออิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ศึกษา นายวิรุทธ บุญมาก **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธัญญ์รัศม์ วศวรรณวัฒน์ **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด และ 3) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์ที่เป็นหนี้ค้ำชำระ ณ ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552 จำนวน 90 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อถือได้ 0.797 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัดมีหนี้ที่ค้ำชำระกับสหกรณ์ คือ หนี้เงินกู้ระยะสั้น โดยเฉลี่ย 46,737 บาทต่อคน และหนี้เงินกู้ระยะปานกลาง โดยเฉลี่ย 68,632 บาทต่อคน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ตามลำดับความสำคัญ คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ทำไร่ข้าวโพด และหนี้สินอื่นนอกเหนือจากการกู้ยืมจากสหกรณ์ ปัจจัยด้านภยธรรมชาติ ได้แก่ ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย และปัจจัยด้านการตลาด ได้แก่ ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้านดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์ได้ ร้อยละ 24.5 ($R^2=0.245$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้ำชำระของสมาชิก ได้แก่ (1) สหกรณ์ควรปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยการยืดเวลาการชำระหนี้ให้สมาชิกสหกรณ์ (2) สมาชิกควรขยายพื้นที่การทำการเกษตร (3) สหกรณ์ควรจัดอบรมให้ความรู้และสนับสนุนด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้ในการผลิตอันจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลงและทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงสามารถนำเงินมาชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่มีต่อสหกรณ์ต่อไป

คำสำคัญ ปัจจัยที่มีผล หนี้ค้ำชำระ สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ซึ่งผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ธัญญ์รัศม์ วศวรรณวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น ที่ได้กรุณาสละเวลาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำการปรับปรุงแก้ไขในการศึกษาค้นคว้าอิสระนับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี รวมทั้งคณาจารย์สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ประสาทวิชาให้ผู้ศึกษาได้นำความรู้มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ และหัวหน้ากลุ่มของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ที่ช่วยประสานงานในการหาข้อมูล และสมาชิกผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ขอขอบคุณสำหรับที่ๆ นักศึกษาภาคเหนือทุกคนที่อยู่เคียงข้างกันและมอบกำลังใจที่ดีให้เสมอมา และขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ทุกๆ ท่านที่ทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดีที่สุด

ที่สำคัญที่สุด ต้องขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประหยัด และคุณแม่สมนึก บุญมาก เป็นอย่างสูงยิ่ง ที่ได้ให้กำเนิด และเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนข้าพเจ้าด้วยใจและความรักที่ยิ่งใหญ่ตลอดมา สดุดีขอมอบอัญเชิญพระบารมีแห่งองค์เทวดาผู้มีลมหทัยใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าเคารพนับถือและเทิดทูลไว้เหนือเศียรเกล้ามาโดยตลอด โปรดช่วยคลบบันดาลให้ผู้ที่ได้กล่าวนามมาข้างต้นรวมทั้งผู้มีพระคุณท่านอื่นที่มีได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ จงมีแต่ความสุข มีความปลอดภัยเกิดขึ้นในหัวใจ และมีความรักสามัคคีกันตลอดไป

วีรยุทธ บุญมาก

เมษายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิจกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
สมมติฐานการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสินเชื่อ	13
บริบทของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์	41
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์	44
ตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปการวิจัย	56
อภิปรายผล	57
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	64
ก แบบสอบถามสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด	65
ข รายละเอียดลูกหนี้แยกตามอายุหนี้	71
ประวัติผู้ศึกษา	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานและการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์	41
ตารางที่ 4.2 การเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์	44
ตารางที่ 4.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก	45
ตารางที่ 4.4 ปัจจัยด้านการผลิต	46
ตารางที่ 4.5 ปัจจัยด้านการตลาด	47
ตารางที่ 4.6 ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ	48
ตารางที่ 4.7 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์	48
ตารางที่ 4.8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ และปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยแสดงในรูปแบบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)	50
ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ	53
ตารางที่ 4.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยรวมทั้งค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม	54
ตารางที่ 4.11 แนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์	55

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กำไรเฉพาะธุรกิจ	2
ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการศึกษา	4
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์	13

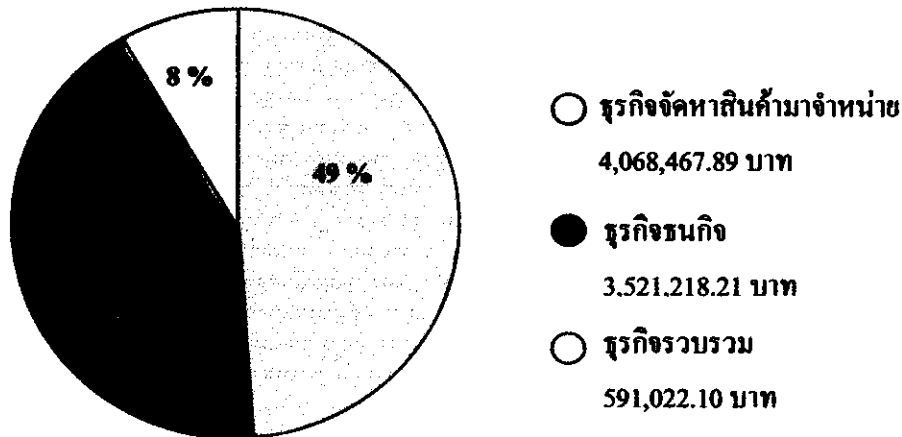
บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด เกิดจากกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีทั้ง เกษตรกรผู้ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ ที่มีความเดือดร้อน ในด้านการประกอบอาชีพของตน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการขาดแคลนเงินทุน ด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และด้านการขายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งการร่วมมือกันจัดตั้งสหกรณ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือความหวังว่าจะใช้การร่วมมือกันในรูปแบบของสหกรณ์แล้วสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ สหกรณ์การเกษตร ตากฟ้า จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2514 ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 343 ถนน ตากฟ้า-ท่าตะโก หมู่ที่ 1 ตำบลตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ มีแผนดำเนินงานในเขตอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมี 7 ตำบล จากรายงานประจำปี สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552 มีสมาชิกสามัญ 697 คน และสมาชิกสมทบ 153 คน รวมสมาชิกทั้งหมด 850 คน มีทุนดำเนินงาน 63,316,222.26 บาท สมาชิกสหกรณ์มีอาชีพทำไร่ ข้าวโพด ไร่นานตะวัน ไร่น้ำส่ำปะหลัง ไร่อ้อย ทำนา เลี้ยงโคนม และรับจ้างทั่วไป

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด อยู่ในรูปอเนกประสงค์และธุรกิจที่สำคัญ คือธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุ อุปกรณ์การเกษตร ข้าวสาร และอาหารสัตว์ รองลงมาคือธุรกิจธนกิจ ได้แก่ (1)ธุรกิจรับฝากเงินจากสมาชิกประเภทเงินฝากออมทรัพย์ (2)ธุรกิจสินเชื่อ ได้แก่ การให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตร และลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร และธุรกิจรวบรวม ได้แก่ การรวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกผู้เลี้ยงโคนม โดยมีกำไรเฉพาะธุรกิจ ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ

สหกรณ์ดำเนินธุรกิจสินเชื่อ เป็นธุรกิจรองของสหกรณ์ จากรายงานประจำปี สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552 ปรากฏว่ามีค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจสูง ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประมวลการเกี่ยวกับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้เงินกู้ ลูกหนี้ที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับคอกเบี้ยและค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ และเป็นลูกหนี้ค้างชำระนานไม่สามารถติดตามเร่งรัดให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ สหกรณ์จึงตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญไว้เป็นจำนวนที่สูง

จากงบการเงินสำหรับปีบัญชีสิ้นสุด วันที่ 31 มีนาคม 2552 พบว่า สหกรณ์มีลูกหนี้เงินกู้ ทั้งสิ้นจำนวน 607 สัญญา เป็นเงิน 47,132,563.00 บาท ประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลาง ปรากฏว่าเป็นลูกหนี้ที่ค้างชำระถึง 116 สัญญา รวมเป็นเงิน 7,320,523.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.55 ของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระทั้งหมด รวมทั้งมีคอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระ เป็นเงิน 270,374.00 บาท

การดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรคากฟ้า จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจที่สำคัญของสหกรณ์ แต่ประสบปัญหาที่มีลูกหนี้ค้างชำระทั้งต้นเงินและคอกเบี้ยเป็นจำนวนมากดังกล่าว สหกรณ์ได้ดำเนินการฟ้องร้องให้สมาชิกมาชำระหนี้ แต่ก็ยังไม่ทำให้หนี้ค้างชำระลดลง จึงมีผลทำให้สหกรณ์ประสบปัญหาด้านเงินทุนหมุนเวียนที่จะนำมาให้สมาชิกรายอื่นๆ กู้ยืมได้ต่อไป และยังเป็นปัญหาที่ผูกพันต่อการดำเนินธุรกิจอื่นๆ ของสหกรณ์ด้วย และการมีหนี้สินที่ค้างชำระเป็นเวลานาน การที่จะฟ้องร้องเรียกหนี้คืน ก็ต้องใช้เวลาในการดำเนินการนานสหกรณ์ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีด้วย และก็ไม่แน่ว่าจะสามารถเรียกเก็บหนี้ค้างชำระได้ทั้งหมด และข้อมูลจากรายงานผลการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์การเกษตรคากฟ้า จำกัดพบว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไร แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อสมาชิก

ซึ่งเท่ากับ 49,063.79 บาท กับหนี้สินเฉลี่ยต่อสมาชิกเท่ากับ 78,791.79 บาท สะท้อนให้เห็นถึงกำลังความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน สหกรณ์จะต้องมีการวางแผนในการติดตามเร่งรัดหนี้สินให้เป็นไปตามกำหนด

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาว่าสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด มีลูกหนี้ที่ค้างชำระเพิ่มขึ้นทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย นั้นมีเหตุปัจจัยใดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลของการศึกษามาเสนอแนะแก่สหกรณ์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และใช้เป็นแนวทางสำหรับสหกรณ์อื่นๆ ต่อไป จึงได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการทบทวนทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา ดังภาพที่ 1.2

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานในการศึกษา มีดังนี้

- 4.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- 4.2 ปัจจัยด้านการผลิตมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- 4.3 ปัจจัยด้านการตลาดมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- 4.4 ปัจจัยด้านภยธรรมชาติมีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- 4.5 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

5. ขอบเขตของการศึกษา

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่องนี้จะศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะป็นสาเหตุของการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภยธรรมชาติ ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยด้านใดที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาเรื่องนี้จะศึกษาเฉพาะสมาชิกที่มีหนี้ค้างชำระ ต่อสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ถึงสุด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2552 จำนวน 116 ราย

5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคือ ตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2552 ถึง เดือนเมษายน 2553

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรตากฟ้าจำกัด จังหวัดนครสวรรค์

6.2 สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ที่เป็นหนี้ค้ำชำระทั้งประเภทหนี้ระยะสั้น และหนี้ระยะปานกลาง

6.3 หนี้ค้ำชำระ หมายถึง หมายถึงหนี้เงินกู้ระยะสั้น และหนี้เงินกู้ระยะปานกลาง

6.3.1 หนี้เงินกู้ระยะสั้น หมายถึง หนี้ที่เกิดจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัดกู้ยืม เงินจากสหกรณ์แล้วไม่สามารถส่งชำระคืนเงินแก่สหกรณ์ได้ภายในระยะเวลา 1 ปี

6.3.2 หนี้เงินกู้ระยะปานกลาง หมายถึง หนี้ซึ่งเกิดจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด กู้ยืมเงินหรือสิ่งของจากสหกรณ์แล้วไม่สามารถส่งชำระคืนเงินแก่สหกรณ์ได้ ภายในระยะเวลา 3-5 ปี

6.4 ปัจจัย หมายถึง มูลเหตุที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจและสังคม มูลเหตุที่เกี่ยวกับด้านการผลิต มูลเหตุที่เกี่ยวกับด้านการตลาด มูลเหตุที่เกี่ยวกับด้านกษัตริกรรมชาติ และมูลเหตุที่เกี่ยวกับด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์

6.5 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง รายรับเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มูลค่าทรัพย์สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำนวนหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบอาชีพได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

6.6 ปัจจัยด้านการผลิต หมายถึง ปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ มีราคาสูง ที่ดินทำเกษตรไม่เหมาะสมขาดแหล่งน้ำ ขาดการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้ ขาดแคลนแรงงาน อัตราค่าจ้างแรงงานสูง และผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

6.7 ปัจจัยด้านการตลาด หมายถึง ขายผลผลิตได้ราคาต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา ถูกกดราคาซื้อขายจากพ่อค้าคนกลาง มีสัญญาการขายผลผลิตกับพ่อค้าท้องถิ่น แหล่งรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์อยู่ไกล และขาดยานพาหนะขนส่งผลผลิตเพื่อขาย

6.8 ปัจจัยด้านกษัตริกรรมชาติ หมายถึง เกิดภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วง เกิดภาวะน้ำท่วมน้ำหลาก เกิดภาวะลมพายุพัด และเกิดการระบาดของแมลงศัตรูพืช

6.9 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ หมายถึง การแนะนำการวางแผนการผลิต การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การติดตามทวงหนี้อย่างต่อเนื่อง และการประสานทวงหนี้โดยประธานกลุ่ม / เลขาณูการกลุ่ม

6.10 รายรับเฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายรับจากการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร และรายรับจากการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร

6.11 รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายจ่ายจากการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร รายจ่ายจากการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ และรายจ่ายในการดูแลคนป่วยและคนชรา

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้ศึกษาจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ต่อไปในฐานะที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์

7.2 สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ได้รับข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิก และวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานธุรกิจสินเชื่อ การติดตามเร่งรัดหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

7.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ได้ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ต่อไป

7.4 ผู้บริหารกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาค้นคว้า โดยรวบรวมในประเด็นต่าง ๆ นำมาสรุปได้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสินเชื่อ
3. บริบทของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1 ความหมายของคำว่า “สหกรณ์”

คำว่า “สหกรณ์” (Cooperative) ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ในมาตรา 4 ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่า หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

สหกรณ์ คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันและต้องจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ เป็นของสมาชิก บริหารโดยสมาชิกและเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์และปรับปรุงการประกอบสัมมาอาชีพและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและประชาธิปไตยด้วยวิธีการสหกรณ์ ซึ่งยึดหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการ ในการดำเนินงาน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2542:3)

พศุ ตัฒนากรณ์ กล่าวว่า สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมหรือเป็นการประกอบการอย่างหนึ่งที่เกิดจากความร่วมมือกันโดยสมัครใจ โดยที่สมาชิกผู้เป็นเจ้าของเป็นผู้ให้บริการ การดำเนินงานยึดหลักประชาธิปไตย มีจุดมุ่งหมายที่มีได้แสวงหากำไร แต่เพื่อให้เกิดการกินคือผู้ดีในหมู่สมาชิก ผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้จะเฉลี่ยคืนกลับไปยังสมาชิกตามส่วนที่ได้ใช้บริการในสหกรณ์

1.2 อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์ คือระบบความเชื่อที่มีแบบแผน ซึ่งก่อให้เกิดการจูงใจให้กลุ่มคนในสังคมยึดถือนำมาใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อให้บรรลุถึงความเป็นอยู่ที่ดี

อุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า การช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรม และสันติสุขในสังคม

1.3 หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 7 ประการ กล่าวคือ หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า "บุคคล" หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูง โน้มน้าว ล่อลวง บังคับ ช่มชู้จากผู้อื่น อย่างไรก็ตามก็มีการกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภท เพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดาหากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมาก ก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทบบมีสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจ และสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่ เป็นต้น

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

หลักการสหกรณ์ข้อนี้ มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของคนคือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners and Customers) จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้สมทบทุน ผู้ควบคุม และผู้อุดหนุน หรือผู้ให้บริการของสหกรณ์ มิใช่มาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์

ของพวกเขาเอง ถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้นอาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัด และเป็นเงินเฉลี่ยคืน ตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

สมาชิก กรรมการและพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ ต้องสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์การช่วยตนเอง และปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจ หรือทำสัญญาใด ความเจือใจที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐ หรือบุคคลภายนอก ไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์ หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ

หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับ ทั้งสหกรณ์ชั้นปฐมและสหกรณ์ชั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาท และความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้วส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการ ให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์แทบจะเรียกได้ว่าซ้ำซ้อนกับขบวนการสหกรณ์ โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุด โดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคต มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

- การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะรวมทั้งความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน

- ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเยาวชนและผู้นำด้านความคิดเป็น เช่น ผู้นำชุมนุม นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กร พัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษาอบรม ควรครอบคลุมทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์ การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำ การกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย และการพัฒนา ฯลฯ วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถรวมอำนาจและผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะของ "ระบบรวม" หรือเป็นเอกภาพ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้นๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

1.4 วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ คือ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี

1.5 ประเภทสหกรณ์

การกำหนดประเภทของสหกรณ์ กำหนดโดยกฎกระทรวง ประเภทของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงเกือบทุกครั้งที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนราชการสหกรณ์ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมงานสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้การส่งเสริมนั้นเป็นไปโดยสะดวก ซึ่งในปี พ.ศ. 2548 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 33 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.

2542 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกกฎกระทรวงไว้ดังนี้ ประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน คือ

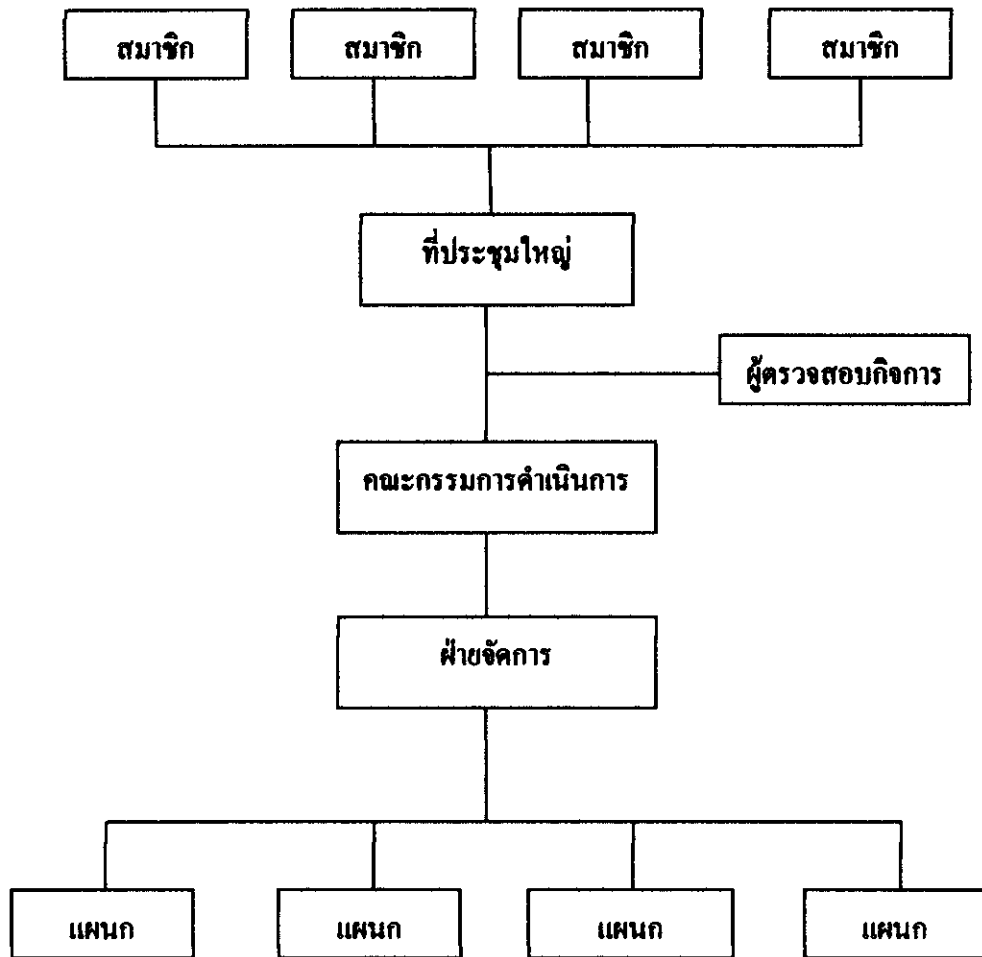
- 1) สหกรณ์การเกษตร
- 2) สหกรณ์ประมง
- 3) สหกรณ์นิคม
- 4) สหกรณ์ร้านค้า
- 5) สหกรณ์บริการ
- 6) สหกรณ์ออมทรัพย์
- 7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน

1.6 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์

การบริหารภายในของสหกรณ์มีบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานรวม 3 ฝ่าย ได้แก่ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ แต่ละฝ่ายแบ่งภาระรับผิดชอบและมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้

1. สมาชิกใช้อำนาจสูงสุดในการบริหาร และควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยผ่านที่ประชุมใหญ่ และมอบหมายอำนาจในการบริหารงานของสหกรณ์ให้แก่คณะกรรมการดำเนินการ
2. คณะกรรมการดำเนินการ รับมอบอำนาจจากสมาชิกให้เป็นผู้บริหารงานของสหกรณ์ ตามความต้องการของสมาชิก และกำหนดนโยบายโดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่
3. ฝ่ายจัดการ ได้แก่ ผู้จัดการและพนักงานฝ่ายต่างๆ ได้รับการจัดจ้าง โดยสหกรณ์ผ่านคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อปฏิบัติงานตามระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายของสหกรณ์ บางสหกรณ์อาจแต่งตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการด้านการเงิน การบัญชี ตลอดจนการดำเนินธุรกิจประเภทต่างๆของสหกรณ์ และรายงานผลการตรวจสอบเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์

โครงสร้างการบริหารงานสหกรณ์ แสดงได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์

ที่มา : ตีรินาด นามจันทร์ (2551)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสินเชื่อ

2.1 ความหมายของสินเชื่อ

ประเสริฐ โสมจันทร์ (อ้างถึงใน อภิชาติ ตะกรุดทอง, 2545:13) ให้แนวคิดเกี่ยวกับเครดิตหรือสินเชื่อว่ามีความหมายเช่นเดียวกับการกู้ยืมซึ่งทางการเงินมักใช้สองคำนี้พร้อม ๆ กันเสมอแล้วแต่ใครจะชอบใช้มากกว่ากัน แต่คำว่าเครดิตดูจะเป็นเชิงวิชาการที่สั้นและง่ายในการใช้มากกว่า

สุฉิ ศักกรนันทน์ (2545:13) กล่าวถึงสินเชื่อและความหมายของสินเชื่อที่ สินเชื่อ มาจากคำว่า เครดิต (credit) มาจากภาษาละติน รากศัพท์เดิม คือ credere แปลว่า ความไว้วางใจ (to trust) ดังนั้นสินเชื่อจึงหมายถึง ความสามารถในการกู้ยืมเงินหรือความสามารถในการซื้อสินค้าเป็นเงินสด โดยมีคำมั่นสัญญาว่าจะชำระเต็มในอนาคต

สรุปความหมายของสินเชื่อได้ว่า หมายถึงความสามารถในการกู้ยืมเงิน โดยมีกำหนดชำระคืนในอนาคตที่แน่นอนตามสัญญากู้เงิน และสินเชื่อการเกษตร หมายถึง ความสามารถในการกู้ยืมเงิน เพื่อนำไปลงทุนสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยมีกำหนดชำระคืนในอนาคตที่แน่นอนตามสัญญากู้เงิน

2.2 นโยบายการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร

เนื่องจากการ ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรมีความเสี่ยง(Risk) ทั้งในด้านการผลิตและการขายผลผลิต ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าว การให้สินเชื่อจะต้องใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบตามสมควร ซึ่งสหกรณ์ควรกำหนดนโยบายการดำเนินงานให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรที่จะให้ผลมั่นคงตามแนวทางต่อไปนี้ (สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ 2549 : 9-11)

(1) การคัดเลือกท้องที่ เพื่อให้การ ให้สินเชื่อ ได้ผลในการเพิ่มผลผลิตหรือสนับสนุนการพัฒนางานเกษตรอย่างแท้จริง สหกรณ์ควรดำเนินงานในท้องที่ซึ่งมีสู่ทางการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะท้องที่ที่ได้รับน้ำจากชลประทาน มีบริการส่งเสริมการเกษตรจากส่วนราชการหรือส่วนงานที่เกี่ยวข้องและผลิตผลในท้องที่นั้นมีสู่ทางขายได้กว้างขวาง

(2) การคัดเลือกเกษตรกรผู้กู้ สหกรณ์ควรใช้ความระมัดระวังในการคัดเลือกเกษตรกรผู้กู้ให้ได้ผู้มีนิสัยดี มีความซื่อสัตย์และมีฐานะทางเศรษฐกิจพอสมควรตลอดจนมีความสามารถดำเนินงานเกษตรที่ก่อให้เกิดรายได้พอเพียง ซึ่งปกคดีย่อมชำระหนี้ได้ตามกำหนด

(3) การให้การศึกษอบรม สหกรณ์จะต้องให้การศึกษอบรมเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรผู้กู้ เช่น ในเรื่องเหตุผล คุณประโยชน์ และโทษของการใช้สินเชื่อ สู่ทางเพิ่มผลผลิต การทำแผนงานผลิตและการออมเงิน เป็นต้น

(4) การให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิต สหกรณ์ควรช่วยเหลือเกษตรกรในการทำแผนงานผลิตโดยถูกต้องสมควร และให้สินเชื่อเพิ่มผลผลิตโดยคำนึงถึงแผนงานผลิต ความสามารถชำระหนี้ของเกษตรกรผู้กู้แต่ละราย อีกทั้งจำนวนสินเชื่อควรสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าของผลผลิตที่คาดว่าจะได้ นอกจากนี้สหกรณ์ควรปฏิเสธไม่ให้สินเชื่อซึ่งไม่อาจชำระคืนได้จากรายได้การเกษตร เพราะการ ให้สินเชื่อเช่นนั้น มักเกิดความยากลำบากในการชำระคืน

(5) การควบคุมแนะนำ สหกรณ์ต้องควบคุมการใช้สินเชื่อของเกษตรกรผู้กู้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยการออกไปตรวจสอบการใช้สินเชื่อให้เป็นไปตามแผนการผลิต

(6) ทะเบียนเกษตรกร สหกรณ์ที่ช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดทำทะเบียนเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินของเกษตรกรประจำปี เพื่อเป็นทางหยั่งฐานะทางการเงินของเกษตรกรผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน โดยต้องแท้

(7) หลักประกัน สหกรณ์ควรพิจารณากำหนดให้เหมาะสมกับจำนวนเงินเชื่อและระยะเวลาชำระคืน

(8) การเชื่อมโยงสินเชื่อเข้ากับงานธุรกิจอื่น สหกรณ์ควรเชื่อมโยงงานสินเชื่อ งานขายผลิตภัณฑ์เกษตรและงานจัดหาวัสดุการเกษตรเข้าด้วยกัน โดยบริบูรณ์

(9) เหตุสุควิตัว โดยอาชีพการเกษตรต้องอาศัยดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ หากมีเหตุการณ์นอกเหนืออำนาจการควบคุมของสหกรณ์และเกษตรกรผู้กู้เกิดขึ้น ทำให้การผลิตทางการเกษตรได้ผลไม่แน่นอน ฉะนั้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงนี้ การให้สินเชื่อเพื่อการผลิตทางการเกษตรโดยปกติควรให้ไม่เกินส่วนอันควร

(10) การไม่ชำระหนี้โดยจงใจ ในกรณีที่มีเกษตรกรผู้กู้จงใจไม่ชำระหนี้ทั้งที่ สามารถชำระหนี้ได้ หากสหกรณ์ได้ใช้ความสามารถในการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้แล้วไม่ เป็นผล สหกรณ์พึงดำเนินการตามกฎหมายเพื่อบังคับชำระหนี้ และเพื่อมิให้ผู้อื่นเป็นเหยื่ออย่าง

2.3 การบริหารสินเชื่อ

หลักการทั่วไปในการพิจารณาสินเชื่อ (สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ 2549 : 9-11) สิ่งที่ต้องพิจารณาที่สินเชื่อของสหกรณ์พิจารณาเมื่อถูกค้ำขอสินเชื่อมี 3 ประการ หรือที่เรียกง่าย ๆ ว่า P คือ

1) วัตถุประสงค์ (Purpose) หมายถึงการพิจารณาถึงวงเงินที่ขอมมา ชนิดของเครดิตที่ต้องการ เครดิตที่ได้จะนำไปใช้ทำอะไร จะเป็นเงินทุนหมุนเวียน หรือเป็นการลงทุนในทรัพย์สินถาวร

2) การชำระคืน (Payment) หมายถึงความสามารถในการดำเนินงานของผู้ขอสินเชื่อจะสามารถทำได้ตามสัญญาหรือไม่ ระยะเวลาที่ขอมาสั้นหรือยาวไป และควรจะแก้ไข หรือการชำระคืนจะทยอยชำระเป็นงวดๆ หรือครั้งเดียว เจ้าหน้าที่สินเชื่อแน่ใจหรือไม่ว่าผู้ขอกู้จะสามารถชำระหนี้คืนตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน

3) การป้องกันความเสี่ยง (Protection) เรื่องการป้องกันความเสี่ยงนั้นจะพิจารณาถึงความเสี่ยงอันจะเกิดขึ้นจากการที่ผู้ขอสินเชื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้ในกรณีที่ธุรกิจของผู้ขอสินเชื่อขาดทุน ผู้ขอสินเชื่อจะนำเงินจากที่อื่น มาชำระหนี้สหกรณ์ได้หรือไม่ ถ้าธุรกิจมีความเสี่ยงสูง สหกรณ์ก็ต้องดูคุณภาพของทรัพย์สินที่เอาประกันว่ามูลค่าจากการขายทอดตลาด จะพอกับหนี้ของสหกรณ์หรือไม่

คาร์ณี พุทธิพิบูลย์ (2535) ได้อธิบายหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อไว้ว่า ในการพิจารณาให้สินเชื่อนั้น จะต้องมีความหมายในการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งแต่ละธุรกิจหรือแต่ละสถาบันย่อมมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติแตกต่างกันออกไปแต่เป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์หลักที่เหมือนกัน คือ ต้องการให้ผู้ที่ยืมเงินไปแล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย การจะให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายใด จะต้องพิจารณาจากค้ำประกันนั้นว่าควรแก่การให้สินเชื่อหรือไม่ โดยการสืบสวนข้อมูลสินเชื่อ และจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา หลักการที่ใช้ คือ C's policy เพื่อพิจารณาความมั่นคงหรือความเสี่ยง หากมีการปล่อยสินเชื่อให้แก่บุคคลที่ยืมเงิน หลักเกณฑ์นี้จะพิจารณาลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ยืมเงินเป็นหลัก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) คุณสมบัติของผู้ยืมเงิน (Character) เป็นคุณสมบัติของผู้ยืมเงินทางด้านคุณภาพจิตใจและพฤติกรรมของลูกหนี้ซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะชำระหนี้ ทางด้านพฤติกรรม เช่น ความรับผิดชอบ ความมั่นคง ความซื่อสัตย์สุจริต ความตรงต่อเวลา ความเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น ทางด้านบุคคล เช่น ประวัติการชำระหนี้ ความมั่นคงของที่อยู่อาศัย ลักษณะงานที่ทำ ฐานะการสมรส ฐานะทางสังคม และความเห็นของเพื่อนบ้านและผู้คุ้นเคย เป็นต้น

2) ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) เป็นคุณสมบัติผู้ยืมเงินทางด้านความสามารถ หรือสมรรถภาพในการหารายได้ให้เพียงพอที่จะชำระหนี้ตามที่ได้สัญญาไว้ ซึ่งมีส่วนประกอบในการพิจารณาทางด้านคุณสมบัติ เช่น รายได้ประจำ ความสามารถในการหารายได้หนี้สินที่มีอยู่ และรูปแบบการใช้จ่าย เป็นต้น ทางด้านข้อมูลที่พิจารณาคำบุคคล มีเงินเดือนและรายได้อื่นๆ ลักษณะของงานที่ทำ พื้นฐานความรู้และความสามารถในการทำงาน สุขภาพ ความคิดก้าวหน้าในการทำงานและขนาดของครอบครัว เป็นต้น

3) เงินทุน (Capital) ส่วนของสินทรัพย์ที่มีเหนือหนี้สิน เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัย ในกรณีที่ผู้ยืมเงินและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ยืมเงินไม่คืน โดยดูจากอัตราส่วนกำไรต่อทุน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อย่างไรก็ตามมีข้อระวังว่า ส่วนของเจ้าของซึ่งรวมทั้งสินทรัพย์ที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนจะมีราคาเท่าไร แยกเป็นสัดส่วนได้หรือไม่ ในกรณีที่ผู้ยืมเงินมีการชำระบัญชี

4) หลักประกัน (Collateral) ได้แก่ทรัพย์สินที่ผู้ยืมเงินนำมาค้ำประกันหนี้สิน เพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้ในอนาคต การค้ำประกันลูกหนี้จะช่วยลดความเสี่ยงของสหกรณ์

5) สภาพทางเศรษฐกิจ (Condition) เจ้าหน้าที่ผู้วิเคราะห์สินเชื่อไม่เพียงแต่จะมีความรู้ทางด้านวิเคราะห์ฐานะการเงิน และการดำเนินงานเพียงอย่างเดียว ควรจะต้องมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนอุตสาหกรรม

บางชนิด ความต้องการด้านการตลาดหรือลูกค้า และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

6) ประเทศที่ติดต่อด้วย (Country) เริ่มถือว่าสำคัญและนำมาพิจารณา ทั้งนี้ เนื่องจากทางด้านการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญเพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับ และในการค้าระหว่างประเทศนี้มีความเกี่ยวข้องกับหลายประการ อาทิภาวะทางการเมือง ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายการค้าของประเทศ

2.4 หลักการเรียกเก็บหนี้

แนวทางปฏิบัติเพื่อให้การเรียกเก็บหนี้ได้เกิดผลสำเร็จตามความต้องการมีหลักการดังนี้ (สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ 2549 : 23-24)

1) การเรียกเก็บหนี้หรือทวงหนี้ ซึ่งอาศัยพื้นฐานที่ว่าลูกหนี้แต่ละคนจะมีคุณสมบัติ (Character) ที่แตกต่างกันออกไป บางคนมีอุปนิสัยเหนียวหนี้ยนี้ต้องทวงถึงจะให้ บางคนขาดความตั้งใจที่จะชำระหนี้ และบางคนถือในเรื่องเกียรติเป็นสำคัญ การทวงหนี้โดยวิธีเรียกเก็บหนี้แต่ละรายจึงต้องใช้กลยุทธ์ (Tactic) เช่น ลูกหนี้ที่มีความรับผิดชอบ (Responsibility) ก็อาจจะใช้วิธีขอร้อง (Collection Appeals) คือการทวงถามแบบบอกกล่าวให้ทราบ หรือลูกหนี้ที่มีประวัติการชำระหนี้ไม่สม่ำเสมอ ก็อาจจะทวงถามตามกำหนดเวลา (Date Line) หรือลูกหนี้ที่มีเจตนาไม่ชำระหนี้ทวงถามด้วยวิธีดังกล่าวแล้วไม่ได้ผล มีการบ้ายเบี่ยงหรือผัดผ่อน หรือใช้วิธีนิ่งเฉยอยู่เรื่อยๆ จำเป็นต้องใช้วิธีทวงถามแบบยื่นคำขาด การที่จะจัดว่าลูกหนี้รายใดจะใช้วิธีทวงถามแบบใดจะมีส่วนช่วยได้มาก

2) หลักการติดตามหนี้มีหลักการที่ควรกำหนดไว้ 2 วิธี คือ

2.1) วิธีการจัดชั้น โดยการจัดกลุ่มลูกหนี้ออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น ลูกหนี้ที่ดี หรือพอใช้ หรือไม่ดี เมื่อจัดประเภทได้แล้วก็นำไปจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกลุ่ม ว่าควรติดตามด้วยวิธีใด หรือมีความถี่ในการทวงถามมากน้อยเพียงใด หรือสะดวกในการติดตามเร่งรัดหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบพิจารณาให้สินเชื่อในโอกาสต่อไป

2.2) วิธีกำหนดเวลา คือการกำหนดหลักการไว้ว่าลูกหนี้ประเภทใดหรือกลุ่มใด จะต้องมีการเรียกเก็บหนี้หรือทวงถามกันภายในระยะเวลาอย่างไร ซึ่งหนี้บางประเภทระยะเวลาการบอกกล่าวหลังทวงถามจะมีผลในทางรูปคดี เมื่อมีการฟ้องร้องกัน

3. บริบทของสหกรณ์การเกษตรคากฟ้า จำกัด

3.1 สภาพทั่วไปของอำเภอคากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

ประวัติ คำว่า “ตากฟ้า” มีที่มาจาก ครั้งก่อนอำเภอตากฟ้าเป็นป่าดงดิบมีต้นไม้ปกคลุมโดยทั่วไปแต่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นลานกว้างมีแสงแดดส่องถึง พวกพรานป่าเห็น ไก่ฟ้าชอบออกมาเล่นแสงแดดที่ตรงลานนี้เป็นประจำจึงเรียกว่า “ลานไก่ฟ้า” ต่อมาผู้คนนำผ้ามาตากเพราะแสงแดดสามารถส่องถึงเลยเรียกติดปากว่า “ลานตากผ้า” จากคำดังกล่าวต่อมาเพี้ยนคำมาเป็น “ลานตากฟ้า” จนได้ชื่อ “ตากฟ้า” เดิมอำเภอตากฟ้าอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ต่อมาทางราชการได้จัดถนนประชาธิปไตยผ่าน(ปัจจุบันเรียกถนนพหลโยธิน) ประชาชนจึงได้เข้ามาจับจองที่อยู่อาศัยและที่ทำกินเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งในวันที่ 13 ตุลาคม 2513 ได้แยกส่วนหนึ่งของอำเภอตากลีมาตั้งเป็นอำเภอตากฟ้าจนถึงปัจจุบัน

ตำแหน่งที่ตั้ง อำเภอตากฟ้าตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงต่อไปนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพยุหะคีรีและอำเภอท่าตะโก
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอท่าตะโกและอำเภอไพศาลี
- ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอหนองม่วง(จังหวัดลพบุรี) และอำเภอตากลี
- ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอตากลี

สภาพพื้นที่ มีพื้นที่รวม 638 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนและที่ราบเชิงเขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดี เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำที่สำคัญ 6 แห่ง คือ กลุ่มน้ำหนองรี้ว กลุ่มน้ำโปร่งหมอน กลุ่มน้ำโพธิ์ประสาธ ลำห้วยน้ำวัง ลำห้วยคินสอพอง ลำห้วยเขาหลักชัย

ประชากรและอาชีพ มีประชากรทั้งหมด 44,607 คน แบ่งเป็นเพศชาย 21,983 คน และเพศหญิง 22,624 คน ความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 70 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ไถนา ทำไร่ข้าวโพด ทำไร่มันสำปะหลัง และเลี้ยงโคเนื้อและโคนม เป็นต้น

การปกครอง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 ตำบล 76 หมู่บ้าน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 1 เทศบาล และ 7 องค์การบริหารส่วนตำบล

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุมเขตร้อน ในฤดูร้อนอากาศร้อนจัดและในฤดูหนาวก็อากาศหนาวจัด

3.2 ความหมายของสหกรณ์การเกษตร

นักวิชาการได้ให้ความหมายของสหกรณ์การเกษตร ไว้หลายทฤษฎีดังนี้
 1. ลักดา พิศาลบุตร (อ้างในสิรินาถ นามจันทร์, 2551 : 17) ได้กล่าวถึงความหมายของสหกรณ์การเกษตรไว้ว่าสหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่เกษตรกรชาวไร่ ชาวนา ร่วมกันจัดตั้งขึ้น โดยสมาชิกของสหกรณ์นั้นเป็นเกษตรกรทั้งหมด สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นมีลักษณะ เป็นสหกรณ์

อนึ่งประสงค์ มีการดำเนินธุรกิจหลายๆ ด้าน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นกว่าเดิม

เกรียงศักดิ์ ปัทมรเวช(อ้างในสิรินาถ นามจันทร์. 2551 : 17) ได้กล่าวถึงความหมายของสหกรณ์การเกษตรไว้สรุปได้ว่า สหกรณ์การเกษตรเป็นการรวมกลุ่มผู้มีอาชีพการเกษตร เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ มุ่งหมายที่จะเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ของสมาชิก โดยการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร ปรับปรุงแหล่งน้ำบำรุงดิน ให้ความรู้ทางเทคนิคการเกษตร วางแผนการผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยรวมกันซื้อรวมกันขาย เพื่อช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

3.3 ข้อมูลทั่วไปและที่ตั้งของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด เกิดจากกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีทั้ง เกษตรกรผู้ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ ที่มีความเดือดร้อน ในด้านการประกอบอาชีพของตน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาการตลาดในการซื้อปัจจัยการผลิต และการขายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีความหวังว่าจะใช้การร่วมมือกันในรูปแบบของสหกรณ์แล้วสามารถแก้ไขปัญหา ดังกล่าวได้

สหกรณ์การเกษตร ตากฟ้า จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2514 ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 343 ถนนตากฟ้า-ท่าตะโก หมู่ที่ 1 ตำบล ตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ มีแผนดำเนินงานในเขตอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่ง มี 7 ตำบล จากรายงานประจำปี ถึงสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2551 มีสมาชิกสามัญ 697 คน และสมาชิกสมทบ 153 คน รวมสมาชิกทั้งหมด 850 คน มีทุนดำเนินงาน 63,316,222.26 บาท สมาชิกสหกรณ์มีอาชีพทำไร่ข้าวโพด ไร่นานตะวัน ไร่มันสำปะหลัง ไร่ถั่วเหลือง ทำนา เลี้ยงโคนม และรับจ้างทั่วไป

3.4 วัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

สหกรณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมและเผยแพร่อาชีพการเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือการประกอบอาชีพอย่างอื่นในหมู่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง
- (2) คิดตั้งเครื่องสูบน้ำ หรือปิดกั้นทำนบเหมืองฝาย จัดระบบการส่งน้ำ ระบายน้ำและอำนวยความสะดวกใช้น้ำเพื่อประโยชน์แก่การเกษตร
- (3) จัดหาวัสดุการเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก

- (4) รวบรวมผลิตผลการเกษตร ผลิตภัณฑ์และบริการของสมาชิกมาจัดการขายหรือแปรรูปออกขายโดยซื้อหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกก่อนผู้อื่น
- (5) จัดให้มีฉางหรือโรงเรือนการเกษตรเพื่อเก็บรักษาผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์
- (6) จัดให้มียานพาหนะขนส่ง เครื่องมือ เครื่องจักรกล หรือปศุสัตว์ เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรสำหรับให้บริการแก่สมาชิก
- (7) จัดให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปผลิตผลหรือเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด
- (8) จัดให้มีเงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิกเพื่อการประกอบอาชีพและการใช้จ่ายที่จำเป็น
- (9) จัดหาทุนเพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- (10) รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น
- (11) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน
- (12) ซื้อหุ้นของธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- (13) ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- (14) ซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- (15) ซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ หรือออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
- (16) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามกฎหมายและตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด
- (17) ให้สวัสดิการและการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
- (18) ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มของสมาชิก กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มรวมกันผลิต กลุ่มรวมกันซื้อ กลุ่มรวมกันขาย และกลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ
- (19) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทั้งทางการศึกษา พละนามัย และทางจิตใจ ให้เป็นครอบครัวที่สุขสมบูรณ์เพื่อรวมเป็นสังคมที่มีสันติสุข
- (20) ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมชนสหกรณ์ และสหกรณ์อื่น เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์
- (21) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- (22) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- (23) การกระทำต่าง ๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไป

ความวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น รวมถึง ชื่อ ถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินครอบครอง กู้ยืม เช่าหรือ ให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ โอนหรือรับโอน สิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ ขายหรือจำหน่าย จำนองหรือรับจำนอง จำนำหรือรับจำนำ ด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก

(24) จัดให้มีสำนักงานสาขาเพื่อขยายธุรกิจและอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกในการขอรับบริการจากสหกรณ์

(25) ดำเนินการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

3.5 ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

ฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2552

1. จำนวนสมาชิก	850	คน
2. ทุนเรือนหุ้น	20,827,290.00	บาท
3. ทุนสำรอง	9,650,959.86	บาท
4. ทุนอื่นๆ	2,564,251.10	บาท
5. เงินรับฝาก	15,246,017.46	บาท
6. ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น	17,070,820.00	บาท
7. ลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลาง	26,212,704.00	บาท

ปริมาณธุรกิจประจำงวด 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552

- ยอดเงินรับฝากออมทรัพย์	7,788,288.44	บาท
- ยอดเงินรับฝากออมทรัพย์พิเศษ	7,170,262.15	บาท
- ยอดเงินรับฝากตั้งจะออมทรัพย์	287,466.87	บาท
- ยอดเงินให้กู้แก่สมาชิกทั้งสิ้น	43,283,524.00	บาท
- มูลค่าสินค้าที่จัดมาจำหน่ายแก่สมาชิก	113,813,380.00	บาท

ผลการดำเนินงานประจำงวด 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2552

- รายได้	161,194,034.47	บาท
- รายจ่าย	155,899,783.66	บาท
- กำไร	5,294,250.81	บาท

3.6 ระเบียบสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ว่าด้วยการให้เงินกู้และคอกเบี้ยเงินกู้ พ.ศ. 2549

อาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับของสหกรณ์ ข้อ 73 (29) ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่ 6 วันที่ 18 มกราคม 2549 ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้และคอกเบี้ยเงินกู้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสหกรณ์การเกษตรคากฟ้า จำกัดว่าด้วยการให้เงินกู้และคอกเบี้ยเงินกู้ พ.ศ. 2549”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2549 เป็นต้นไป

ข้อ 3. การให้เงินกู้ สหกรณ์ให้เงินกู้โดยเฉพาะแก่สมาชิกเท่านั้น

ข้อ 4. วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน สมาชิกอาจกู้เงินจากสหกรณ์ได้แต่โดยเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานในการเกษตรตามแผนงานผลิตสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ กำหนดชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน เช่น

(ก) ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืชและโรคพืช อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตร
 อย่างอื่น ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซม ค่าซื้อปุ๋ยสัตว์ หรือสัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขายและค่าจ้าง
 เกี่ยวกับการเกษตร

(ข) ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขาย แปรรูป และขายผลผลิตการเกษตรซึ่งผู้กู้ผลิตขึ้น

(ค) ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตรเฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด

(ง) ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร

(จ) ค่าบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร

(ฉ) ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น

(ช) ซื้อสัตว์ใช้งานสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่ง ๆ ซึ่งสมาชิกผู้กู้ประสงค์จะขายสัตว์
 นั้น ส่งชำระหนี้ภายในระยะเวลาไม่เกินข้อ 6 วรรคแรก

2. เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อการลงทุนตามแผนการใช้เงินทุนใน
 ดินทรัพย์การเกษตร ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ เช่น

(ก) บุกเบิกหรือปรับปรุงที่ดิน หรือซื้อที่ดินการเกษตร

(ข) สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำ ประตูกักน้ำ และงานปรับปรุง

ที่ดินอย่างอื่น

(ค) ทำสวน

(ง) วางรูปประกอบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

(จ) ซื้อสัตว์ใช้งาน ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำ
 น้ำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์อื่นๆ เกี่ยวกับการเกษตร

(ฉ) ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงบ้าน โรงเรือน และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ เกี่ยวกับการเกษตร

การเกษตร

(ข) ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำ และลงทุนในกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตร

(ข) ชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร สมาชิกผู้กู้ต้องใช้เงินกู้ให้ตรงวัตถุประสงค์ที่ได้สัญญาไว้ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการ ประชานกลุ่ม ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้เป็นธุระกวาดขันให้สมาชิกผู้กู้ส่งเงินชำระหนี้รายปีต่อสหกรณ์ ให้ครบจำนวนตามสัญญา

ข้อ 5. จำนวนขั้นสูงของเงินกู้

จำนวนเงินกู้ระยะสั้นแต่ละรายที่ให้แก่สมาชิกคนหนึ่งๆ นั้นสุดแต่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความต้องการเงินกู้ตามแผนงานผลิตและการชำระหนี้เงินกู้อย่างอื่นก่อนๆ ของผู้กู้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละหกสิบแห่งราคาประเมินของผลิตผลเฉพาะส่วนเพื่อขายซึ่งผลิตด้วยเงินกู้นั้น ในกรณีที่ผู้กู้เงินกู้ระยะสั้นรายก่อนค้างชำระอยู่โดยได้รับผ่อนเวลาชำระหนี้ จำนวนเงินกู้อย่างใหม่ เมื่อบวกด้วยส่วนที่ค้างชำระของเงินกู้อย่างอื่นก่อน ต้องไม่เกินอัตราร้อยละหกสิบดังกล่าว ในกรณีประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติร้ายแรงต้องไม่เกินอัตราร้อยละแปดสิบแห่งราคาประเมินของผลิตผลเฉพาะส่วนเพื่อขาย

การประเมินราคาผลิตผลดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้คำนวณตามที่คณะกรรมการดำเนินการได้คะแนนราคาต่อหน่วยไว้ล่วงหน้า

จำนวนเงินกู้ระยะปานกลางแต่ละรายที่ให้แก่สมาชิกคนหนึ่ง ๆ นั้น สุดแต่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาที่กำหนดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความต้องการเงินกู้ตามแผนงานผลิต รายได้ ความสามารถชำระหนี้และการชำระหนี้เงินกู้อย่างอื่นก่อน ๆ ของสมาชิกนั้น

อย่างไรก็ตาม จำนวนขั้นสูงของเงินกู้ระยะสั้นและเงินกู้ระยะปานกลางรวมทุกรายของสมาชิกคนหนึ่งในเวลาใดเวลาหนึ่งจะเกิน 700,000 บาท ไม่ได้

ข้อ 6. ระยะเวลาแห่งเงินกู้

เงินกู้ระยะสั้น ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาที่กำหนดให้สมาชิก ผู้กู้ชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้เสร็จภายในเวลาที่ขายผลิตผลด้วยเงินกู้นั้นได้จำนวนมาก โดยปกติต้องไม่เกินสิบสองเดือน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษให้กำหนดได้ไม่เกินสิบแปดเดือน ทั้งนี้ นับแต่วันทำหนังสือกู้หรือหลักฐานการกู้

เงินกู้ระยะปานกลาง ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาที่กำหนดให้สมาชิกผู้กู้ชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นงวดๆ โดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้เงินกู้ จำนวนเงินกู้ รายได้และความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ โดยปกติให้ชำระคืนเสร็จภายในสามปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ อาจให้เวลาไม่เกินห้าปี ทั้งนี้ นับแต่วันทำหนังสือกู้หรือหลักฐานการกู้

อนึ่ง การชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดนั้นไม่ว่าจะชำระเต็มจำนวนหรือบางส่วนก็ตาม สมาชิกผู้กู้ย่อมกระทำได้เสมอ และสหกรณ์ย่อมไม่คิดดอกเบี้ยสำหรับจำนวนคืนเงินที่ได้รับคืนนั้นต่อไปอีก

ข้อ 7. หลักประกันเงินกู้

การกู้เงินตามระเบียบนี้ให้มีหลักประกันตามที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณา กำหนด แต่อย่างน้อยต้องมีหลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่นจำนองเป็นหลักประกัน โดยคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่น่าพอใจว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาตลาดตามที่สหกรณ์ประเมิน ไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้ส่วนที่ไม่มีหลักประกันตาม (2) หรือ (3) หรือ (4)

การจำนองนั้น ให้ระบุจำนวนเงินขั้นสูงสุดเต็มราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์หรือในกรณีที่ราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์เกินสามแสนบาท จะระบุจำนวนเงินขั้นสูงไว้เพียงสามแสนบาทก็ได้ การจำนองดังกล่าวใช้เป็นประกันการชำระหนี้สินทั้งหลายของสมาชิกซึ่งมีอยู่หรือจะพึงมีในเวลาหนึ่งเวลาใดต่อสหกรณ์

เมื่อสมาชิกชำระหนี้สินทุกรายของคนต่อสหกรณ์แล้ว และไม่ประสงค์กู้เงินโดยจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกันต่อไปอีก ผู้จำนองจะถอนจำนองในส่วนที่ประกันหนี้ของสมาชิกนั้นได้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นว่าเป็นการถูกต้องตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว สหกรณ์จึงอนุญาตให้ถอนจำนองได้

(2) สำหรับเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก ซึ่งจะทำให้สมาชิกผู้กู้แต่ละคนเป็นหนี้เงินกู้เช่นนั้นต่อสหกรณ์โดยจำนวนคืนเงินไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด ซึ่งต้องไม่สูงกว่า 50,000 บาท ถ้าสมาชิกผู้กู้ไม่ประสงค์จะใช้หลักประกันตาม (1) หรือ (3) หรือ (4) ให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันทุกคนซึ่งกู้เงินดังกล่าวในฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ ทำหนังสือรับรองต่อสหกรณ์ตามแบบที่กำหนดไว้ ผูกพันคนร่วมกันว่าในเมื่อผู้กู้คนใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันนั้นไม่ชำระหนี้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักประจำฤดูกาลผลิตนั้นให้เสร็จตามกำหนด บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันมีความรับผิดชอบอย่างถูกหนี้ร่วมเพื่อชำระหนี้ดังกล่าวต่อสหกรณ์จนเสร็จสิ้น สหกรณ์จะเรียกชำระหนี้จากผู้กู้คนใดในบรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันนั้นโดยสิ้นเชิงหรือบางส่วนตามแต่จะเลือกได้ บรรดาผู้ทำหนังสือรับรองร่วมกันยังคงผูกพันอยู่จนกว่าหนี้เงินกู้ดังกล่าวจะชำระเสร็จสิ้น ในกรณีที่สมาชิกกู้เงินจากเงินทุนปกติของสหกรณ์ และจากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรด้วย ให้ขยายจำกัดไม่สูงกว่า 50,000 บาท เป็นไม่สูงกว่า 60,000 บาท

(3) สำหรับการกู้เงินทุกประเภท ซึ่งทำให้ผู้กู้เป็นหนี้เงินกู้เช่นนั้นต่อสหกรณ์ โดยจำนวนคืนเงินรวมทั้งสิ้นไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด ซึ่งต้องไม่สูงกว่า

50,000 บาท ถ้าผู้กู้ไม่มีหลักประกันตาม (1) หรือ (2) หรือ (4) ผู้กู้ต้องจัดให้มีสมาชิกซึ่งคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นสมควรแล้วเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อยสองคน ในจำนวนผู้ค้ำประกันสำหรับเงินกู้แต่ละรายนั้นอย่างน้อยคนหนึ่งต้องมีอสังหาริมทรัพย์ของตนเองตามสมควร

ในกรณีสมาชิกกู้เงินจากเงินทุนปกติของสหกรณ์ และจากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรด้วย ให้ขยายจำกัดไม่สูงกว่า 50,000 บาท เป็นไม่สูงกว่า 60,000 บาท

(4) สำหรับเงินกู้ระยะสั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตตามชนิดของผลิตภัณฑ์ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการกำหนดให้สหกรณ์รวบรวมจัดการขายซึ่งทำให้สมาชิกผู้กู้เป็นหนี้เงินกู้เพื่อการนั้นต่อสหกรณ์ โดยจำนวนคืนเงินต้องไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดและสมาชิกผู้กู้มีสัญญาส่งผลิตผลนั้นต่อสหกรณ์ ถ้าผู้กู้ไม่มีหลักประกันตาม (1) หรือ (2) หรือ (3) ผู้กู้ต้องจัดให้มีสมาชิกอย่างน้อยสองคน ซึ่งมีสัญญาส่งผลิตผลชนิดเดียวกันกับผู้กู้มูลค่ารวมกันอย่างน้อยต้องเท่ากับของผู้กู้ และคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นสมควรแล้วเป็นผู้ค้ำประกัน

(5) เงินทุนเรือนหุ้นซึ่งสมาชิกถืออยู่ในเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นหลักประกันเงินกู้ได้อีก แต่ทั้งนี้จำนวนเงินที่ขอกู้จะเกินจำนวนเงินร้อยละ 60 ของจำนวนเงินทุนเรือนหุ้นที่ถืออยู่ในขณะนั้นไม่ได้

สมาชิกผู้ค้ำประกันต้องทำหนังสือค้ำประกันหรือหลักฐานการค้ำประกันให้ไว้ต่อสหกรณ์ตามแบบที่กำหนด สมาชิกคนหนึ่งจะเป็นผู้ค้ำประกันหนี้เงินกู้สำหรับผู้กู้มากกว่าสองคนในเวลาเดียวกันไม่ได้

เมื่อผู้ค้ำประกันตายหรือลาออกจากสหกรณ์โดยเหตุอื่นหรือมีเหตุซึ่งคณะกรรมการดำเนินการไม่ไว้วางใจ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจให้ผู้กู้จัดสมาชิกอื่น ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนพิจารณาเห็นสมควรเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทนคนเดิมให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

การที่สมาชิกผู้ค้ำประกันออกจากสหกรณ์ไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ ไม่เป็นเหตุให้ผู้หนี้หลุดพ้นจากการค้ำประกันจนกว่าผู้กู้ได้จัดสมาชิกอื่นซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนพิจารณาเห็นสมควรเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทน

ข้อ 8. การควบคุมหลักประกัน

(1) ให้คณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการตรวจสอบ เงินกู้ทุกรายให้มีหลักประกันตามที่ระเบียบกำหนดไว้ และเมื่อคณะกรรมการดำเนินการเห็นว่า หลักประกันสำหรับเงินกู้อยู่ใดเกิดบกพร่อง ผู้กู้ต้องจัดการแก้ไขข้อบกพร่องให้คืนสภาพในเวลาที่กำหนด

(2) สหกรณ์มีอำนาจเรียกให้สมาชิกผู้กู้มอบหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน หนังสือ

สำคัญสำหรับสัตว์พาหนะ และหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินอย่างอื่นบรรดามีไว้แก่สหกรณ์ จนกว่าจะได้ชำระหนี้ทุกรายของคนเสร็จ

ข้อ 9. วิธีให้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก

(1) คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจกำหนดว่า การกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เกษตรที่มีลักษณะการผลิตอย่างเดียวกันและโดยปกติเริ่มลงมือในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่งในบรรดาสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปเป็นเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลัก

(2) เมื่อใกล้จะถึงหรือในระหว่างฤดูกาลผลิต สมาชิกผู้ประสงค์ขอเงินกู้ระยะสั้น เพื่อผลิตผลหลักต้องเสนอแผนงานผลิตและคำขอกู้ตามแบบที่กำหนดไว้ถึงคณะกรรมการ ดำเนินการ โดยผ่านประธานกลุ่มซึ่งคนสังกัด

(3) ให้ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่มนัดเรียกประชุมกลุ่ม เพื่อพิจารณา แผนงานผลิตและคำขอกู้แต่ละรายและกำหนดวงเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักของสมาชิก โดย ในทางปฏิบัติต้องมอบให้ประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่มหรือกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ สหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ร.ก.ส. สอบสวนข้อมูลและรายละเอียดตาม แผนงานผลิตและคำขอกู้ ยังที่ประชุมกลุ่มหรือไร่นาหรือบ้านเรือนของสมาชิกผู้กู้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ ข้อมูลและรายละเอียดที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเภทผลิตผล เนื้อที่เพาะปลูกซึ่งจะใช้เงินกู้นั้น ผลที่ได้ ค่อไร้ตามปกติ ผลทั้งหมดที่คาดจะได้

ส่วนที่หักเป็นค่าเช่าใช้ในครัวเรือนทำพันธุ์และใช้ในทางอื่นๆ ผลิตผลส่วนเพื่อ ขาย ราคาต่อหน่วยที่คาดจะได้และราคาประเมินของผลิตผลส่วนเพื่อขาย ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ ส่วนที่ส่งมอบต่อสหกรณ์เพื่อชำระหนี้เงินกู้ (รวมทั้งดอกเบี้ย) (ในกรณีสหกรณ์ดำเนินธุรกิจในด้าน การรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก) ตลอดจนสอบสวนจำนวนเงินทุนทั้งหมดที่ ต้องการเพื่องานนั้นทั้งจำนวนเงินทุนของผู้ขอตัวเองที่จะนำมาใช้ รายการที่ต้องการเงินกู้และ กำหนดการจ่ายเงินกู้แก่ผู้ขอู้ กำหนดชำระคืนเสร็จ และการชำระหนี้เงินกู้ รายนอกๆ ของผู้กู้นั้น ในกรณีผู้ขอู้เลือกใช้การจ้างออสถ์หาริมทรัพย์หรือการค้าประกัน ก็ให้สอบสวนรายละเอียดแห่ง ทรัพย์สินที่เสนอเป็นประกัน หรือสอบสวนฐานะทั่วไปของสมาชิกซึ่งเสนอเข้าค้าประกันด้วยและ เมื่อที่ประชุมกลุ่มได้ตรวจสอบและรับรองรายการต่างๆ แล้ว จึงเสนอแนะวงเงินกู้ระยะสั้นเพื่อ ผลิตผลหลักของสมาชิกผู้ขอู้แต่ละคนจากกลุ่มนั้นๆ ต่อคณะกรรมการดำเนินการ

(4) สมาชิกผู้ขอู้ต้องทำหนังสือกู้ตามแบบที่กำหนดไว้เสนอต่อสหกรณ์พร้อม กับแผนงานผลิตและคำขอู้ อนึ่ง สมาชิกผู้ขอู้ทั้งหมดในแต่ละกลุ่มต้องทำหนังสือรับรองต่อ สหกรณ์ตามความในข้อ 7(2) เสนอไปพร้อมกันด้วย

(5) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเห็นสมควร ก็จะอนุญาต

ให้สมาชิกผู้ขอกู้ถือใช้หนังสือกู้ได้ โดยกำหนดวงเงินกู้และกำหนดชำระคืนเสร็จไว้ด้วย

(6) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการอนุมัติให้ถือใช้หนังสือกู้ได้แล้วสมาชิกผู้กู้จึงเบิกรับเงินกู้ได้ ทั้งนี้โดยสหกรณ์จะจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกผู้กู้เป็นงวดๆ ตามจำนวนและในเวลาที่ต้องการใช้จ่ายดำเนินงาน โดยรวมคืนเงินไม่เกินวงเงินที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดไว้ในการเบิกรับเงินกู้ ผู้กู้ต้องทำหลักฐานการรับเงินกู้ให้ไว้ทุกครั้ง สหกรณ์ย่อมคิดดอกเบี้ยตามจำนวนเงินที่เบิกรับไปจริงเท่านั้น

อนึ่ง หากวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินของสมาชิกเป็นไปเพื่อจัดซื้อวัสดุการเกษตร เครื่องอุปโภคบริโภคหรือสินค้าอย่างอื่นที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจอยู่ สมาชิกผู้กู้เงินจะได้รับเงินกู้จากสหกรณ์ในรูปของสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค หรือวัสดุการเกษตรนั้นๆ แทนการรับในรูปของเงินสด

ข้อ 10. วิธีให้เงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่นและเงินกู้ระยะปานกลาง

(1) สมาชิกผู้ประสงค์ขอกู้เงินระยะสั้น เพื่อการอื่นนอกจากผลิตผลหลัก หรือระยะปานกลางต้องแจ้งความจำนงขอกู้ต่อสหกรณ์เพื่อลงบันทึกไว้ การขอกู้รายที่ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ซึ่งสหกรณ์พึงพิจารณานั้น สหกรณ์จะมอบให้กรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ร.ก.ส. เพื่อแนะนำสมาชิกทำแผนงานผลิตหรือแผนการใช้เงินทุนและค่าขอกู้ตามแบบที่สหกรณ์กำหนดไว้ให้ถูกต้องตามสมควร และให้ผู้สอบสวนทำรายการประกอบคำขอกู้ด้วย

การสอบสวนดังกล่าวรวมทั้งรายการต่างๆ ตามที่จำเป็น เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานผลิตหรือความมุ่งหมายที่ต้องการเงินทุน จำนวนเงินทุนทั้งหมดที่ต้องการเพื่องานนั้น จำนวนเงินทุนของสมาชิกผู้ขอกู้เองที่จะนำมาใช้ รายการที่ต้องการเงินกู้และกำหนดจ่ายเงินกู้แก่ผู้ขอกู้ กำหนดชำระหนี้เงินกู้ และที่มาแห่งรายได้สำหรับชำระหนี้เงินกู้ รายละเอียดของทรัพย์สินที่จะใช้เงินกู้การชำระหนี้เงินกู้รายก่อนๆ ของผู้ขอกู้ ความสามารถและประสบการณ์ของ ผู้ขอกู้ที่จะดำเนินงานตามที่เสนอในแผนงานผลิตหรือแผนงานการใช้เงินทุนและค่าขอกู้และข้อความอื่นๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและฐานะทั่วไปของผู้ขอกู้ตลอดจนฐานะทั่วไปของสมาชิกซึ่งเสนอเข้าค้ำประกัน หรือรายละเอียดแห่งทรัพย์สินที่เสนอเป็นประกัน ทั้งนี้ สมาชิกผู้ขอกู้และผู้เสนอค้ำประกัน ตลอดจนผู้เสนอจำนองทรัพย์สินเป็นประกัน ต้องให้ข้อความจริงและร่วมมือ

(2) สมาชิกผู้ขอกู้ต้องทำหนังสือกู้ตามแบบที่กำหนดไว้เสนอต่อสหกรณ์พร้อมกับแผนงานผลิตหรือแผนการใช้เงินทุนและค่าขอกู้ ถ้าการกู้เงินรายนั้นใช้บุคคลค้ำประกันตาม ข้อ 7 (3) ก็ให้ผู้ค้ำประกันทำหนังสือค้ำประกันตามแบบที่สหกรณ์กำหนดไว้เสนอไปพร้อมกันด้วย

(3) ให้นำความในระเบียบข้อ 9(6) มาใช้บังคับในเรื่องเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการอื่นและเงินกู้ระยะปานกลางโดยอนุโลม

ข้อ 11. การตรวจสอบการใช้เงินกู้

(1) สหกรณ์อาจมอบประธานกลุ่มหรือเลขานุการกลุ่มหรือกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ หรือพนักงาน ร.ก.ศ. ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ หนึ่ง กรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ร.ก.ศ. โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะให้คำแนะนำแก่สมาชิกผู้กู้เพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางการเกษตรอันได้ผลดีขึ้น ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้กู้ต้องร่วมมือและปฏิบัติตาม

(2) ในกรณีที่ปรากฏว่าสมาชิกผู้กู้นำเงินกู้ที่เบิกไปใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางการเกษตรกรรมอันได้ผลดีขึ้นหรือภาวะแห่งการผลิตที่ใช้เงินกู้นั้น แสดงว่าจะได้ผล ไม่ดีหรือมีเหตุอื่นๆ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเห็นว่าไม่สมควรให้เงินกู้เต็มวงเงินที่กำหนดไว้ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจให้ลดหรือระงับการจ่ายเงินกู้งวดต่อไป สำหรับรายนั้นได้

ข้อ 12. ข้อผูกพันเกี่ยวกับการชำระหนี้ด้วยผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก

สหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจในด้านกรรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณากำหนดให้สมาชิกผู้ชำระหนี้เงินกู้ด้วยผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของคนทางสหกรณ์นี้ตามข้อกำหนดในข้อ 13 ในปริมาณที่คุ้มกับเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้ (รวมทั้งดอกเบี้ย) อันพึงชำระตามสัญญาไว้ โดยสหกรณ์พิจารณาผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกเท่ากับราคาตลาดแห่งผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์นั้น ในเวลาและสถานที่ที่ส่งมอบให้แก่สหกรณ์ ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตาม หนึ่ง เพื่อประโยชน์แก่การควบคุมเกี่ยวกับเงินกู้ กรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ สหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์หรือพนักงาน ร.ก.ศ. มีสิทธิเข้าสำรวจผลิตผลของสมาชิกผู้กู้ในนาไร่ ในลานในที่เก็บหรือที่อื่นๆ ในเวลาอันสมควรได้เสมอ และสมาชิกผู้เกี่ยวข้องต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ข้อ 13. การชำระหนี้เงินกู้

เมื่อใกล้ถึงกำหนดการชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้สหกรณ์จะออกหนังสือเตือนสมาชิกผู้กู้ และสหกรณ์จะมอบให้กรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เข้าร่วมประชุมกลุ่ม ทั้งนี้ เพื่อซักซ้อมสมาชิกผู้กู้เรื่องจำนวนเงินและกำหนดเวลาซึ่งสมาชิกนั้นๆ จะต้องชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้ พร้อมทั้งดอกเบี้ยหรือจำนวนผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ส่วนที่สำหรับชำระหนี้เงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ย ในกรณีที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจในด้านกรรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกซึ่งจะต้องส่งชำระหนี้คือสหกรณ์ตามข้อ 12

ในกรณีจำเป็นสหกรณ์จะมอบให้กรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์หรือ

ประธานกลุ่ม หรือเลขานุการกลุ่ม หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ออกไปทวงถามสมาชิกผู้กู้รายคน เพื่อให้ชำระคืนเงินกู้หรือเงินงวดชำระหนี้ พร้อมทั้งดอกเบี้ยต่อสหกรณ์หรือให้ส่งชำระหนี้เงินกู้ ด้วยผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ต่อสหกรณ์ (ในกรณีที่สหกรณ์ดำเนินธุรกิจในการรวบรวมผลิตผล หรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก) เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้เกี่ยวข้องต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร ในการชำระหนี้เงินกู้ นั้น ให้สมาชิกผู้กู้มีหน้าที่ต้องจัดการชำระ ณ สำนักงานของสหกรณ์ หรือ สถานที่ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการจะกำหนดเป็นคราว ๆ

ข้อ 14. การจัดสรรจำนวนเงินของสมาชิกเพื่อชำระหนี้เงินกู้

ในกรณีที่สมาชิกมีหนี้เงินกู้หลายราย ให้จัดสรรจำนวนเงินที่สมาชิกผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ให้เป็นไปตามกำหนดชำระหนี้เงินกู้ทุกรายของสมาชิกนั้น แต่ถ้าสมาชิกผู้กู้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระให้เป็นไปตามกำหนดได้ทุกราย หนี้เงินกู้รายใดถึงกำหนดชำระเสร็จก่อนที่ให้ชำระหนี้เงินกู้รายนั้น ให้เป็นไปตามกำหนดก่อนที่จะชำระหนี้เงินกู้รายอื่น ในการชำระหนี้เงินกู้แต่ละราย หลังจากจัดให้ค่าฤชาธรรมเนียมดอกเบี้ยก่อนแล้วจึงจะชำระคืนเงิน

ข้อ 15. ดอกเบี้ยเงินกู้

สหกรณ์กำหนดให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้ทุกประเภทในอัตราไม่เกินร้อยละ 8.50 ต่อปี โดยคำนวณตามต้นเงินคงเหลือเป็นรายวัน ตั้งแต่วันถัดจากวันรับเงินกู้จนถึงวันชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น คณะกรรมการดำเนินการอาจเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ได้ โดยจะประกาศอัตราดอกเบี้ยให้สมาชิกทราบเป็นคราว ๆ ไป

ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้ไม่ชำระคืนต้นเงินทั้งหมดหรือบางส่วนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือกู้เงิน ให้สหกรณ์เรียกค่าปรับสำหรับต้นเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดนั้น ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี นอกเหนือจากอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในวรรคแรก ทั้งนี้ โดยคำนวณเป็นรายวันนับตั้งแต่วันที่สมาชิกผู้กู้ผิดสัญญาเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้น เว้นแต่สมาชิกผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนเวลาได้ตามข้อ 16 การชำระดอกเบี้ยเงินกู้ นั้น ถึงกำหนดพร้อมกับการชำระคืนเงินกู้หรืองวดชำระหนี้ หนึ่ง ภายในสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์แต่ละปี ให้สมาชิกผู้กู้ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ถึงสิ้นปีนั้นต่อสหกรณ์ด้วย

ข้อ 16. ในกรณีที่สหกรณ์ให้เงินกู้ระยะสั้น หรือระยะปานกลางแก่สมาชิกจากกองทุนพิเศษ ส่งเสริมการเกษตร ให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 8.50 ต่อปี โดยคำนวณตามต้นเงินคงเหลือเป็นรายวันตั้งแต่วันถัดจากวันรับเงินกู้จนถึงวันชำระคืนเงินกู้เสร็จสิ้นการชำระดอกเบี้ยให้เป็นไปตามข้อ 15

ข้อ 17. การผ่อนเวลาเมื่อสมาชิกผู้กู้รายใดมีหนี้เงินกู้ใกล้จะครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาแต่มีเหตุจำเป็นตามวรรคสองที่ไม่อาจจะชำระคืนเงินกู้ได้ตามสัญญา สมาชิกผู้กู้จะต้องติดต่อกับสหกรณ์เพื่อขอทำหนังสือสัญญาผ่อนผันเวลาต่อสหกรณ์ (ให้ใช้กรณีที่ไม่สามารถชำระเงินงวด

ชำระหนี้ด้วย) หากไม่ปฏิบัติตามสมาชิกอาจจะหมดสิทธิที่จะขอม่อนเวลา

ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณาเป็นที่พอใจว่าสมาชิกผู้กู้ไม่สามารถจะชำระคืนเงินกู้ไม่ว่าประเภทใดๆ ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดเพราะมีเหตุจำเป็นเนื่องจากประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติร้ายแรงจนเป็นเหตุให้สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินได้ก็อาจขอม่อนเวลาให้ได้ตามที่เห็นสมควรคราวละไม่เกินสิบสองเดือน แต่จะขอม่อนเวลากว่าสามคราวไม่ได้ (ให้ใช้กรณีที่ไม่สามารถชำระเงินงวดชำระหนี้ด้วย)

ข้อ 18. การเรียกคืนเงินกู้ ในกรณีใดๆ ดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเงินกู้เป็นอันถึงกำหนดชำระคืนโดยสิ้นเชิง พร้อมทั้งดอกเบี้ยทันที โดยมีพักค้างถึงระยะเวลาที่ไว้สำหรับเงินกู้นั้นๆ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการหรือผู้จัดการเรียกคืนโดยมีอำนาจ

(1) เมื่อสมาชิกผู้กู้ออกจากสหกรณ์ไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ

(2) เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการดำเนินการว่าสมาชิกผู้กู้นำเงินไปใช้ผิด

วัตถุประสงค์ของการกู้เงินหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อใช้วิธีปฏิบัติทางเกษตรกรรมอันได้ผลดีขึ้น ทั้งนี้ โดยไม่มีเหตุผลซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร

(3) เมื่อสมาชิกผู้กู้มิได้จัดการแก้ไขหรือเพิ่มเติมหลักประกันตามคำสั่งของคณะกรรมการดำเนินการ

(4) เมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันในข้อ 12 โดยไม่มีเหตุผล ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร

(5) เมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้ และดอกเบี้ยให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับเงินกู้นั้นๆ โดยไม่ได้รับขอม่อนเวลาหรือไม่ชำระคืนให้เสร็จภายในระยะเวลาที่ขอมให้ หรือเมื่อสมาชิกผู้กู้ไม่ชำระเงินงวดชำระหนี้ตามกำหนดสำหรับงวดนั้นๆ โดยไม่มีเหตุผล ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

สมพงษ์ สวานงาม (2551) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการค้างชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้และรายจ่ายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรต่ำ ผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพการเกษตรลดลง เนื่องจากประสบภัยจากธรรมชาติ ส่วนใหญ่ใช้เงินกู้เพื่อจัดหาปุ๋ยและการบริโภครูปโภคในครอบครัว จะชำระเงินกู้เมื่อเพื่อนสมาชิกและผู้นำกลุ่ม

มาชักชวน การประสภกับธรรมชาติและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรมีผลต่อการค้างชำระคืนเงินกู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสหกรณ์ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจและปัจจัยอื่นกับการค้างชำระหนี้ พบว่า อายุและนโยบายกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการค้างชำระหนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาสหกรณ์ควร (1) ปรับปรุงการให้บริการแก่สมาชิกให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (2) ส่งเสริมการประกอบอาชีพอื่นเพื่อเพิ่มรายได้แก่สมาชิก (3) จัดทำระบบข้อมูลของสหกรณ์ให้เรียบร้อยถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

อุดมพร กาใจทราย (2552) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัดส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41-50 ปีมีการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนมีระหว่าง 4-5 คนมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง 5-10 ไร่สมาชิกส่วนใหญ่จะเช่าที่ทำกินเนื่องจากมีนายทุนกว้านซื้อที่ดิน มีรายได้จากภาคการเกษตรและนอกภาคเกษตรอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 10 ปี ลักษณะการกู้เงินจะกู้เพิ่มขึ้นจากเดิมโดยส่วนใหญ่จะกู้เงินระยะสั้น โดยใช้หลักประกันเป็นหลักทรัพย์และบุคคลค้ำประกัน สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ชำระหนี้เต็มจำนวน ส่วนสมาชิกที่ทยอยชำระส่วนมากจะคิดนัดชำระหนี้ ปัญหาลุप्तสรรคในการชำระหนี้ของสมาชิกมาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่ทำให้สมาชิกขายผลผลิตไม่คุ้มค่ากับการลงทุนและราคาปุ๋ยแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง สมาชิกควรทำการเกษตรหลาย ๆ ชนิดทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตเพื่อมีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้

แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด สหกรณ์ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างการทำงานด้านธุรกิจสินเชื่อ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านราคาผลผลิตการเกษตรของสมาชิก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์

ซูชีพ วิถี (2543) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการเกิดหนี้เสียของเกษตรกรถูกค้ำ ธกส. พบว่า เกษตรกรถูกค้ำที่มีหนี้เสียเงินต้นค้างชำระตั้งแต่สามแสนบาทขึ้นไป มีสาเหตุมาจากการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมีหนี้สินภายนอกรายอื่นที่ต้องชำระก่อน และเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหานี้เสีย ทั้งในส่วนที่เป็นความเห็นของเกษตรกรถูกค้ำที่มีหนี้ค้างชำระ และพนักงานพัฒนาธุรกิจของ ธกส. มีความเห็นสอดคล้องกันหลายประการ แนวทางที่สำคัญๆ คือ การเสนอให้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้เงินกู้ใหม่ให้แก่ถูกค้ำโดยการร่วมสัญญา

คั้นเงินรวมสัญญาคอกเบี้ย และให้เงินกู้เพื่อการฟื้นฟูการเกษตร ขยายเวลาชำระหนี้คั้นเงินกู้ให้มี ความสัมพันธ์กับรายได้ การหาช่องทางจัดการด้านการตลาดสินค้าเกษตรเพื่อให้เกษตรกรขายผลผลิต ได้ในราคาที่เหมาะสม มีรายได้เพียงพอที่จะชำระคืนแหล่งเงินกู้ได้ ทั้งนี้การแก้ไขจะต้องกระทำ อย่างจริงจังโดยความร่วมมือกันทั้งฝ่ายเกษตรกรลูกค้าและธนาคารจึงจะประสบความสำเร็จอย่าง แท้จริง

มานพ ชูแสง (2543) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เงินกู้ที่มี ผลต่อการชำระคืน ธ.ก.ส. ของชาวสวนกาแฟในจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้าน พฤติกรรมการใช้เงินกู้ที่มีผลต่อปริมาณการชำระคืนเงินกู้ ธ.ก.ส. ตลอดจนเปรียบเทียบ โครงสร้าง รายได้ รายจ่าย และหนี้สิน ของเกษตรกรชาวสวนกาแฟในจังหวัดชุมพร ระหว่างเกษตรกรลูกค้า หนี้ค้ำชำระและหนี้ปกติ โดยการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เป็นหนี้ค้ำชำระ 50 ราย และที่เป็นหนี้ปกติ 100 ราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เงินกู้ ซึ่งได้แก่ การนำ เงินกู้ไปชำระหนี้ภายนอก การนำเงินกู้ไปใช้จ่ายค่าอุปโภคบริโภค การนำเงินกู้ไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการนำเงินกู้ไปใช้จ่ายฉุกเฉินและจำเป็น มีเพียง การนำเงินกู้ไปชำระหนี้ภายนอกเท่านั้น ที่มี ความสัมพันธ์กับปริมาณการชำระคืนเงินกู้ให้แก่ ธ.ก.ส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความ เชื่อมั่นร้อยละ 95 ($r=0.291$) เมื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของปัจจัยด้าน พฤติกรรมการใช้เงินกู้แต่ละอย่าง โดยใช้สถิติ ที พบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินกู้ที่นำไปชำระหนี้ ภายนอก ของลูกค้าหนี้ค้ำชำระมากกว่าลูกค้าหนี้ปกติ และค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินกู้ ที่นำไปใช้จ่าย อุปโภคบริโภค ของลูกค้าหนี้ค้ำชำระแตกต่างจากลูกค้าหนี้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ส่วนค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินกู้ที่นำไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และค่าเฉลี่ยของจำนวน เงินกู้ ที่นำไปใช้จ่ายฉุกเฉินและจำเป็นไม่แตกต่างกัน ด้านโครงสร้างรายได้ กลุ่มลูกค้าหนี้ค้ำชำระ มีพื้นที่ถือครองการเกษตร รายได้การเกษตร และรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือน น้อยกว่ากลุ่ม ลูกค้าหนี้ปกติอย่างเห็นได้ชัด ด้านโครงสร้างรายจ่าย รายจ่ายเพื่อชำระหนี้ภายนอก ในกลุ่มลูกค้า หนี้ค้ำชำระมีสัดส่วนและค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มลูกค้าหนี้ปกติกว่าสองเท่า รายจ่ายการเกษตรในกลุ่ม ลูกค้าหนี้ค้ำชำระมีสัดส่วน และค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มลูกค้าหนี้ปกติ ด้านโครงสร้างหนี้สิน ลูกค้า ทั้งสองกลุ่ม มีปริมาณสัดส่วนหนี้สินจาก ธ.ก.ส. มากที่สุด โดยที่กลุ่มลูกค้าหนี้ค้ำชำระมีสัดส่วน หนี้สินที่สำคัญรองลงมา คือ หนี้สินจากพ่อค้านายทุน ขณะที่กลุ่มลูกค้าหนี้ปกติมีสัดส่วนหนี้สินที่ สำคัญรองลงมา คือ หนี้สินจากธนาคารพาณิชย์

วิลาวัลย์ ตั้งสกุล (2543) ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาหนี้ค้ำ ชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร โกสุมาพิสัย จำกัด จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปัจจัยต่างๆ

ที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถชำระหนี้คืน พบว่าการทำกินบนที่ดินไม่เหมาะสม เพราะที่ดินตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ขาดแหล่งน้ำ นอกจากนี้ไม่มีการออม เพราะมีรายได้ต่อครอบครัวต่ำ แต่มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรสูง และมีหนี้สินหลายทาง ด้านการผลิต การตลาด ด้านภัยธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจและสังคม และการดำเนินงานของสหกรณ์พบว่า ปัญหา ราคาปุ๋ย และปัจจัยการผลิตมีราคาสูงมาก ขาดแคลนแรงงานและค่าจ้างแรงงานมีอัตราสูง ที่ทำการเกษตรไม่เหมาะสม ขาดแคลนแหล่งน้ำ ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และประสบปัญหาฝนแล้งจึงทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสทำอาชีพเสริม ไม่ได้ไปรับจ้างนอกบ้าน การใช้รายนอกภาคการเกษตรสูง มีการส่งบุตรหลานให้เรียนหนังสือ และค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคสูงมากและผลกระทบจากการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ หากสมาชิกชำระหนี้แล้วผู้ใหม่จะถูกหักค่าหุ้น รองลงมาได้แก่ การขาดแคลนยานพาหนะ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และพนักงานถิ่นเจ้ามือไม่เพียงพอกับปริมาณงาน ขาดการเร่งรัดหนี้อย่างต่อเนื่อง

สถาพร ดวงวิไล (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ธ.ก.ส. ระหว่างสมาชิกที่สามารถคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดและสมาชิกที่ไม่สามารถคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด 2)ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของสมาชิก ธ.ก.ส. ที่มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดและสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด 3)ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ธ.ก.ส. 4)ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ธ.ก.ส.

ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกที่มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด และสมาชิกที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด สภาพเศรษฐกิจทั่วไป ได้แก่ จำนวนที่ดิน มูลค่าที่ดินต่อไร่ มูลค่าทรัพย์สิน ไม่รวมที่ดิน สภาพการดำรงตำแหน่งทางสังคมของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน ส่วนรายได้รวมของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกัน ส่วนรายจ่ายรวมของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกที่มีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด และสมาชิกที่ไม่มีความสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ได้แก่ แหล่งเงินกู้ของสมาชิก (สหกรณ์การเกษตร และเงินกู้นอกระบบ) การนำเงินกู้ไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์มากกว่าร้อยละ 70 หลักเกณฑ์แนวทางการชำระเงินกู้ ปริมาณการกู้เงินที่เพิ่มขึ้น มีความแตกต่าง ผลการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานตาม

วัตถุประสงค์ของ ร.ก.ศ. และทัศนคติของสมาชิกต่อกรบริการของ ร.ก.ศ. มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน สำหรับผลการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของสมาชิกต่อกลุ่มสมาชิก และต่อการดำเนินงานของ พนักงาน ร.ก.ศ. มีความแตกต่างกัน

ปัญหาอุปสรรคในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ผลผลิตได้น้อย ขาดความรู้ความชำนาญในอาชีพ ขาดเครื่องทุนแรงในการผลิต และสมาชิกในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ

เฉลิมพล อานุภาพบรรเจิด (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร และปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรคและความต้องการของเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.) อำเภอปัว จังหวัดน่าน ผู้ให้ข้อมูลคือ เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ร.ก.ศ.) อำเภอปัว จังหวัดน่าน จำนวน 200 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.0 อายุของเกษตรกรเฉลี่ย 46.60 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 34.0 เกษตรกรส่วนใหญ่แต่งงานแล้วร้อยละ 91.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.38 คน มีประสบการณ์การใช้สินเชื่อของสถาบันการเงินเฉลี่ย 2.25 ปี จำนวนสถาบันการเงินหรือธนาคารที่เกษตรกรเป็นหนี้เฉลี่ย 1.75 แห่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยถูกดำเนินคดี ร้อยละ 94.5 การประกอบอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเดียว คือ อาชีพทำการเกษตร ระยะเวลาการเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 4.85 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินตรงตามวัตถุประสงค์ของการเบิกใช้เงิน มีหนี้นอกระบบสถาบันการเงินเฉลี่ย 13,225.00 บาท มีหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.) เฉลี่ย 49,341.00 บาท เกษตรกรลูกค้ามีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้เฉลี่ย 1,957.70 บาทต่อเดือน และมีรายได้เฉลี่ย 4,562.00 บาทต่อเดือน

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้แก่ อายุ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้ และรายได้ของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การใช้เงินกู้ จำนวนอาชีพ และระยะเวลาการเป็นหนี้

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ตามความเห็นของเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาภัยแล้ง ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ปัญหาเรื่องผลผลิตไม่มีคุณภาพ ปัจจัยการผลิตสูง โรคและแมลงระบาด และปัญหาขาดทุน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรควรพิจารณาการให้กู้แก่เกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีหนี้สินน้อย และพิจารณารายได้ของเกษตรกรพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ในการใช้เงินก่อนที่จะให้สินเชื่อแก่เกษตรกร ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น และให้ความรู้ คำแนะนำกับเกษตรกรลูกค้า ในด้านการประกอบอาชีพทางการเกษตร การตลาด การออมทรัพย์ การทำธุรกิจเกษตร และการวางแผนการผลิต เพื่อที่จะได้เพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร

สิรินาด นามจันทร์ (2551) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกะเปอร์ จำกัด จังหวัดระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1)ศึกษาข้อมูลเชิงเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกะเปอร์ จำกัด (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกะเปอร์ จำกัด จังหวัดระนอง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกะเปอร์ จำกัด จังหวัดระนอง ได้แก่ ปัจจัยด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่ม ไม่ได้ติดตามทวงหนี้อย่างต่อเนื่อง และการขาดการประชาสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 57.60 และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมคือมีเงินกู้ยืมระบบมากกว่าหนี้ในระบบ โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 33.10

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกที่มีหนี้ค้างชำระต่อสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ นับถึงวันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2552 จำนวน 116 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัย กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ด้วยวิธี ยามานะ (Yamane's Method) ตามสูตรความคลาดเคลื่อนมาตรฐานดังนี้

$$\text{สูตรในการคำนวณ } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อกำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรซึ่งในที่นี้ คือ 116 คน

e = ระดับความคลาดเคลื่อนกำหนดไว้คือ 0.05

แทนค่าตามสูตรจะได้

$$\begin{aligned} n &= \frac{116}{1 + 116(0.05)^2} \\ &= 89.92 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

(Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน และลักษณะของแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

- (1) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และสมมติฐาน การศึกษาแล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นมา
- (2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้อง(Validity) ของข้อความให้เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาสาระ
- (3) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Pre-test) กับสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรภาคี จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 ราย เพื่อตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้
- (4) หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.797 แสดงว่าแบบสอบถามนี้เป็นมาตรวัดที่จะสามารถ ให้คำตอบตรงตามที่ต้องการ ได้ดีพอสมควร (ธนัน อนุমানราชธน. 2544 : 140)
- (5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้ กำหนดไว้

2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมข้อความ ประกอบด้วยคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักในภาค การเกษตร การประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร และการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ เป็นคำถามแบบเติมข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับรายรับจากการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร รายรับจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร รายจ่ายในการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร รายจ่ายในการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร รายจ่ายในครัวเรือน (แบ่งออกเป็น 3 ข้อคือ 1.ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค 2.จำนวนและค่าใช้จ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือและ 3.จำนวนและค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ป่วยคนชรา) จำนวนหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ มูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่สามารถประกอบอาชีพได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ และปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ในส่วนรูปแบบของคำถาม เป็นคำถามประเภทมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Rating Scales) ซึ่งประกอบด้วยข้อความให้ผู้ตอบเลือกตอบโดยกำหนดคะแนน เป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ตอนที่ 4 หนี้ค้างชำระและแนวทางแก้ปัญหาหนี้ค้างชำระ เป็นคำถามแบบเติมข้อความและแบบให้เลือกตอบ โดยสามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) รวบรวมได้จากการสอบถามสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นหนี้ค้างชำระต่อสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด จำนวน 90 ราย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากรายงานประจำปีของสหกรณ์ งบการเงินของสหกรณ์ ระเบียบว่าด้วยเงินกู้ของสหกรณ์ ทะเบียนรายละเอียดลูกหนี้รายตัวของสมาชิกสหกรณ์ และรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารหนังสือของส่วนราชการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และลงรหัส(Coding) แล้วนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 1

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายให้เห็นถึงลักษณะพื้นฐานทั่วไปของสมาชิก

1.2 ข้อมูลนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้าน ภัยธรรมชาติ และปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเพื่อจัดระดับปัจจัยดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย (Class Interval) เพื่อการแปลผลและอธิบายตัวแปรไว้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงห่างของค่าเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ฉะนั้นเกณฑ์การตัดสินจะพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ประสบปัญหามากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ประสบปัญหามาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ประสบปัญหาปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ประสบปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ประสบปัญหาน้อยที่สุด

2.3 ข้อมูลปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเพื่อจัดระดับปัจจัยดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย(Class Interval) เพื่อการแปลผลและอธิบายตัวแปรไว้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงห่างของค่าเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ฉะนั้นเกณฑ์การตัดสินจะพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติจากสหกรณ์มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติจากสหกรณ์มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติจากสหกรณ์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติจากสหกรณ์น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติจากสหกรณ์น้อยที่สุด

2.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ใช้
วิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)แบบขั้นตอน(Stepwise)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของสมาชิก
สหกรณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์
- ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์
- ตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร การประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร และการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์ (n = 90)

รายการ	จำนวนราย	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	59	65.6
หญิง	31	34.4
รวม	90	100

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

รายการ	จำนวนราย	ร้อยละ
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	2	2.2
30 - 39 ปี	28	31.1
40 - 49 ปี	33	36.7
50 - 59 ปี	24	26.7
60 ปีขึ้นไป	3	3.3
รวม	90	100
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	44	48.1
มัธยมศึกษาตอนต้น (จบ ม.3)	31	34.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย (จบ ม.6) หรือปวช.	4	4.4
อนุปริญญา หรือ ปวศ.	8	8.9
ปริญญาตรี	3	3.3
รวม	90	100
4. การประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร		
ทำไร่ข้าวโพด	40	44.4
ทำไร่อ้อย	6	6.7
ทำไร่มันสำปะหลัง	19	21.1
เลี้ยงโคนม	8	8.9
ทำสวนผลไม้	8	8.9
ทำสวนผัก	7	7.8
ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	2	2.2
รวม	90	100

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

รายการ	จำนวนราย	ร้อยละ
5. การประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร		
รับจ้างแรงงานทั่วไป	29	32.2
ลูกจ้างบริษัท/ส่วนราชการ	4	4.9
ค้าขาย	19	21.1
หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน	1	1.1
อื่นๆ	9	10.1
ไม่มีอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร	28	31.1
รวม	90	100
6. กรรมสิทธิ์ในที่ดิน		
มี	88	97.8
ไม่มี	2	2.2
รวม	90	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า

1. เพศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 65.6
2. อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7
3. การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 48.1
4. การประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ ทำไร่ข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ ทำไร่มันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 21.1
5. การประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ การรับจ้างทั่วไปคิดเป็น ร้อยละ 32.2 รองลงมา คือ ไม่มีอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 31.1
6. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 97.8

1. 2 การเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ ประเภทของหนี้สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หนี้เงินกู้ระยะสั้น และหนี้เงินกู้ระยะปานกลาง ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์

รายการ	$\bar{X}$ (หน่วย:บาท)	S.D. (หน่วย:บาท)
เงินกู้ระยะสั้น	46,737	21,049.09
เงินกู้ระยะปานกลาง	68,632	53,836.12

จากตารางที่ 4.2 พบว่าในส่วนของหนี้สินที่ค้างชำระกับสหกรณ์ เงินกู้ระยะสั้นมีมูลค่าโดยเฉลี่ย 46,737 บาทต่อคน หนี้เงินกู้ระยะปานกลางมีมูลค่าโดยเฉลี่ย 68,632 บาทต่อคน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ และปัจจัยการปฏิบัติงานของสหกรณ์ มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ดังนั้นจึงศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ การประสบปัญหาทางด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านภัยธรรมชาติมากน้อยเพียงใด และในด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ สมาชิกได้รับการปฏิบัติจากสหกรณ์มากน้อยเพียงใด โดยตามลำดับดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ รายรับจากอาชีพในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน รายรับจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน มูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน หนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบอาชีพได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์

รายการ	$\bar{X}$ (หน่วย:บาท)	S.D. (หน่วย:บาท)
1. รายรับ		
1.1 รายรับจากอาชีพหลักในภาคการเกษตร เฉลี่ยต่อเดือน	19,705.6	9,437
1.2 รายรับจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร เฉลี่ยต่อเดือน	3,379.4	2,848.4
2. รายจ่าย		
2.1 รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน	9,900.9	5,031.6
2.2 รายจ่ายจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร เฉลี่ยต่อเดือน	1,338.9	1,327.8
2.3 รายจ่ายในครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)		
(1) รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค	4,352.8	4,413.7
(2) รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ	1,066.0	1,187.8
(3) รายจ่ายในการดูแลคนป่วยและคนชรา	122.2	360
3. มูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน	367,000	420,000
4. หนี้สินนอกเหนือจากที่กู้กับสหกรณ์	44,406	26,660
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบอาชีพได้		
1 คน	1	1.1
2 คน	35	38.9
3 คน	50	55.6
4 คน	4	4.4
รวม	90	100
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้		
ไม่มี	28	31.1
1 คน	47	52.2
2 คน	15	16.7
รวม	90	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า

1. รายรับเฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างมีรายรับจากการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตรเป็นหลักเฉลี่ยต่อเดือน 19,705.60 บาท มีรายรับจากการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน 3,379.40 บาท
2. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายที่ใช้ในการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน 9,900.90 บาท มีรายจ่ายที่ใช้ในการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรเฉลี่ยต่อเดือน 1,338.90 บาท นอกจากนี้ยังมีรายจ่ายในครัวเรือนซึ่งแบ่งออกเป็น รายจ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อเดือน 4,352.80 บาท รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือเฉลี่ยต่อเดือน 1,066.00 บาท และ รายจ่ายในการดูแลสุขภาพและคนชราเฉลี่ยต่อเดือน 122.20 บาท
3. มูลค่าสินทรัพย์ที่กลุ่มตัวอย่างมีอยู่ในปัจจุบันเฉลี่ยต่อคน 367,000.00 บาท
4. หนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างมีหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์โดยเฉลี่ย 44,406.00 บาท ต่อคน
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบอาชีพได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีครัวเรือนละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีครัวเรือนละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20

2.2 ปัจจัยด้านการผลิต

ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยด้านการผลิต

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่นๆ มีราคาสูง	4.22	0.77	มากที่สุด
2. ที่ดินทำเกษตรไม่เหมาะสมขาดแหล่งน้ำ	3.87	0.94	มาก
3. ขาดการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้	3.41	0.74	มาก
4. ขาดแคลนแรงงาน	3.58	1.06	มาก
5. อัตราค่าจ้างแรงงานสูง	3.17	0.84	ปานกลาง
6. ผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ	3.96	0.84	มาก
โดยภาพรวม	3.70	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยด้านการผลิตโดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ประสบปัญหาด้านการผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D. =0.87) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่นๆ มีราคาสูง ($\bar{X}=4.22$, S.D. =0.77) รองลงมาคือผลผลิตค่อไรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ($\bar{X}=3.96$, S.D. =0.84)และที่ดินทำเกษตรไม่เหมาะสมขาดแหล่งน้ำ($\bar{X}=3.87$, S.D. =0.94)ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ อัตราค่าจ้างแรงงานสูง ($\bar{X}=3.17$, S.D. =0.84)

2.3 ปัจจัยด้านการตลาด

ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยด้านการตลาด

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ขายผลผลิตได้ราคาต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน	4.06	0.97	มากที่สุด
2. ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา	2.18	1.02	น้อย
3. ถูกกดราคารับซื้อจากพ่อค้าคนกลาง	2.95	1.14	น้อย
4. มีสัญญาการขายผลผลิตกับพ่อค้าท้องถิ่น	3.68	0.76	มาก
5. แหล่งรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์อยู่ไกล	3.20	1.28	ปานกลาง
6. ขาดยานพาหนะขนส่งผลผลิตเพื่อขาย	3.09	0.88	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.19	1.01	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยด้านการตลาดโดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ประสบปัญหาด้านการตลาดอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D. =1.01) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขายผลผลิตได้ราคาต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน ($\bar{X}=4.06$, S.D. =0.96) รองลงมาคือ มีสัญญาการขายผลผลิตกับพ่อค้าท้องถิ่น ($\bar{X}=3.67$, S.D. =0.76)และ แหล่งรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์อยู่ไกล ($\bar{X}=3.20$, S.D. =1.28)ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา ($\bar{X}=2.17$, S.D. =1.02)

2.4 ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ

ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ภาวะฝนแล้งพื้นที่ช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย	4.20	0.93	มากที่สุด
2. ภาวะน้ำท่วมน้ำหลากทำให้ผลผลิตเสียหาย	1.63	0.69	น้อยที่สุด
3. ภาวะลมพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหาย	1.57	0.62	น้อยที่สุด
4. การระบาดของแมลงศัตรูพืชทำให้ผลผลิตเสียหาย	3.87	1.03	มาก
โดยภาพรวม	2.82	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติโดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ประสบปัญหา ด้านภัยธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 0.81) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเกิดภาวะฝนแล้งพื้นที่ช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.92) รองลงมาคือ เกิดการระบาดของแมลงศัตรูพืชทำให้ผลผลิตเสียหาย ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 1.02) และเกิดภาวะน้ำท่วมน้ำหลากทำให้ผลผลิตเสียหาย ($\bar{x} = 1.63$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือเกิดภาวะลมพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหาย ($\bar{x} = 1.56$, S.D. = 0.61)

2.5 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การแนะนำการวางแผนการผลิต	2.13	0.89	น้อย
2. การตรวจสอบการใช้เงินกู้	2.32	0.81	น้อย
3. การติดตามทวงหน้อย่างต่อเนื่อง	2.88	0.84	ปานกลาง
4. การประสานงานในการทวงหนี้โดย ประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่ม	3.02	0.73	ปานกลาง
โดยภาพรวม	2.59	0.82	น้อย

จากตารางที่ 4.7 พบว่าปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ได้รับการปฏิบัติจากพนักงานและบุคลากรของสหกรณ์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.59$, S.D. = 0.82) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการประสานงานในการทวง

หนึ่อย่างต่อเนื่งโดย ประธานกลุ่ม/เลขานการกลุ่ม ($\bar{X} = 3.02, S.D. = 0.73$) รองลงมา คือ การติดตาม
 ทวงหนึ่อย่างต่อเนื่ง ($\bar{X} = 2.88, S.D. = 0.84$)และ การตรวจสอบการ ใช้เงินกู้ ($\bar{X} = 2.32, S.D. = 0.81$)
 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การแนะนำการวางแผนการผลิต ($\bar{X} = 2.13, S.D. = 0.89$)

2.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ใช้วิธีการ
 วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation) ผู้ศึกษากำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังนี้
 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

- (1) รายรับจากอาชีพในภาคการเกษตร
- (2) รายรับจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร
- (3) รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเกษตร
- (4) รายจ่ายจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร
- (5) รายจ่ายในครัวเรือน
  - 1) รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค
  - 2) รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ
  - 3) รายจ่ายในการดูแลคนป่วยและคนชรา
- (6) หนี้สินอื่นนอกสหกรณ์
- (7) มูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- (8) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถประกอบอาชีพได้
- (9) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

2. ปัจจัยด้านการผลิต

- (1) ปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่นๆ มีราคาสูง
- (2) ที่ดินทำเกษตร ไม่เหมาะสมขนาดแหล่งน้ำ
- (3) ขาดการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้
- (4) ขาดแคลนแรงงาน
- (5) อัตราค่าจ้างแรงงานสูง
- (6) ผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

3. ปัจจัยด้านการตลาด

- (1) ขายผลผลิตได้ราคาต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน
- (2) ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา

- (3) ถูกคราคราจับซื้อจากพ่อค้าคนกลาง
- (4) มีสัญญาการขายผลผลิตกับพ่อค้าท้องถิ่น
- (5) แหล่งรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์อยู่ไกล
- (6) ขาดยานพาหนะขนส่งผลผลิตเพื่อขาย

4. ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ

- (1) ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย
- (2) ภาวะน้ำท่วมน้ำหลากทำให้ผลผลิตเสียหาย
- (3) ภาวะลมพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหาย
- (4) การระบาดของแมลงศัตรูพืชทำให้ผลผลิตเสียหาย

5. ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์

- (1) การแนะนำการวางแผนการผลิต
- (2) การตรวจสอบการใช้เงินกู้
- (3) การติดตามทวงหน้อย่างต่อเนื่อง
- (4) การประสานงานในการทวงหนี้โดยประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่ม

ตัวแปรตาม ได้แก่ หนี้ค้างชำระกับสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปราบกฎดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ และปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (Correlation Matrix)

ตัวแปร	หนี้ 1	รับ 1	รับ 2	จ่าย 1	จ่าย 2	จ่าย 3	จ่าย 4	จ่าย 5	หนี้ 2	ทรัพย์สิน	งาน 1
หนี้ 1	-										
รับ 1	.388	-									
รับ 2	.020	-.190**	-								
จ่าย 1	.355**	.887**	-.170	-							
จ่าย 2	.045	-.159	.929**	-.123	-						
จ่าย 3	.237*	.584**	.053	.645**	.022	-					
จ่าย 4	.184*	.222*	.030	.189*	.042	.039	-				

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ตัวแปร	จ่าย 5	หนี้ 2	ทรัพย์สิน	งาน 1
จ่าย 5	-			
หนี้ 2	.158	-		
ทรัพย์สิน	-.084	.044	-	
งาน 1	-.141	-.087	.217*	-

**P<0.01, *P<0.05 หนี้1-หนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ รับ1-รายรับจากอาชีพในภาคการเกษตร
รับ2-รายรับจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร จ่าย1-รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตร
เกษตร จ่าย2-รายจ่ายจากอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร จ่าย3-รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค จ่าย
4-รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ จ่าย5-รายจ่ายในการดูแลคนป่วยและคนชรา
หนี้2- หนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ ทรัพย์สิน-มูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน งาน1-จำนวนสมาชิกใน
ครัวเรือนที่สามารถประกอบอาชีพได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ตัวแปร	งาน 2	ผลิต 1	ผลิต 2	ผลิต 3	ผลิต 4	ผลิต 5	ผลิต 6	ตลาด 1	ตลาด 2	ตลาด 3	ตลาด 4
งาน 2	-										
ผลิต 1	.019	-									
ผลิต 2	-.063	.481**	-								
ผลิต 3	.096	.267**	.358**	-							
ผลิต 4	.087	.030	.183*	.410**	-						
ผลิต 5	.045	-.010	.098	-.010	.244**	-					
ผลิต 6	.011	-.126	-.104	-.139	-.053	.199*	-				
ตลาด 1	.032	-.184	.199*	-.069	-.114	-.042	.085	-			
ตลาด 2	-.108	.006	.023	-.126	-.128	-.115	.007	.215*	-		
ตลาด 3	.108	.075	-.026	-.123	-.080	.020	.092	-.079	.353**	-	
ตลาด 4	-.069	.046	.038	-.120	.042	.090	.176*	.060	.089	.190*	-

**P<0.01 , *P<0.05 งาน2-จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ผลิต1-ปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่นๆ มีราคาสูง ผลิต2-ที่ดินทำเกษตรไม่เหมาะสมขนาดแหล่งน้ำ ผลิต3-ขาดการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้ ผลิต4-ขาดแคลนแรงงาน ผลิต5-อัตราค่าจ้างแรงงานสูง ผลิต6-ผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ตลาด1-ขายผลผลิตได้ราคาต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน ตลาด2-ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา ตลาด3-ถูกกดราคารับซื้อจากพ่อค้าคนกลาง ตลาด4-มีสัญญาการขายผลผลิตกับพ่อค้าท้องถิ่น

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ตัวแปร	ตลาด 5	ตลาด 6	ภัย 1	ภัย 2	ภัย 3	ภัย 4	ปฏิบัติ 1	ปฏิบัติ 2	ปฏิบัติ 3	ปฏิบัติ 4
ตลาด 5	-									
ตลาด 6	.451**	-								
ภัย 1	.013	.102	-							
ภัย 2	-.106	.146	-.024	-						
ภัย 3	-.130	-.032	-.121	.201*	-					
ภัย 4	-.133	-.110	.075	-.148	.120	-				
ปฏิบัติ 1	.134	.028	-.033	.025	.188*	.032	-			
ปฏิบัติ 2	.056	.038	.107	-.086	-.010	.131	.419**	-		
ปฏิบัติ 3	.157	-.196*	.017	.018	-.188*	.162	-.083	.187*	-	
ปฏิบัติ 4	.103	.049	.109	.060	-.201*	.167	-.022	.025	.385**	-

**P<0.01 , *P<0.05 ตลาด5-แหล่งรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์อยู่ไกล ตลาด6-ขาดยานพาหนะขนส่งผลผลิตเพื่อขาย ภัย1-ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย ภัย2-ภาวะน้ำท่วมน้ำหลากทำให้ผลผลิตเสียหาย ภัย3-ภาวะลมพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหาย ภัย4-การระบาดของแมลงศัตรูพืชทำให้ผลผลิตเสียหาย ปฏิบัติ1-การแนะนำการวางแผนการผลิต ปฏิบัติ2-การตรวจสอบการใช้เงินกู้ ปฏิบัติ3-การติดตามทวงหนี้อย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติ4-การประสานงานในการทวงหนี้โดยประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่ม

จากตารางที่ 4.8 พบว่ามีตัวแปรอิสระ 6 ตัวที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ จ่าย1-รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเกษตร จ่าย3-รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค จ่าย4-รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ หนี้2- หนี้สินอื่น

นอกสหกรณ์ ทรัพย์สิน-มูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และตลาด 6 -ขาดยานพาหนะขนส่งผลผลิต เพื่อขาย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ 0.36 0.24 0.18 0.33 0.22 และ 0.45 ตามลำดับ

2.7 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ผลของตัวแปรอิสระซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ และปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ที่มีผลต่อตัวแปรตามซึ่งได้แก่ หนี้ค้างชำระกับสหกรณ์มากที่สุด ตามลำดับขั้นตอนทีละตัวแปร

สำหรับการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ พบว่าเป็นไปตามข้อตกลงในการใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุทุกประการ ยกเว้นในเรื่องการเกิด Multicollinearity โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) พบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูงเกินค่าที่กำหนด คือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน 0.75 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันสูงมาก และอาจจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามทำให้มีค่าสัมประสิทธิ์ในการอธิบายสูงตามไปด้วย เนื่องจากเป็นการเพิ่มอำนาจของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในการอธิบายสมการถดถอย ดังนั้นจึงแก้ไขโดยการตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันเองออกทีละ 1 ตัว แล้วจึงนำตัวแปรอิสระที่เหลือเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุต่อไป ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนปรากฏดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

ตัวแปร	R	R ²	R ² adj	F	p
1. จ่าย1	.338	.124	.114	12.488	.001
2. จ่าย1,หนี้2	.410	.168	.149	8.765	.000
3. จ่าย1,หนี้2,ภัย1	.458	.210	.182	7.597	.000
4. จ่าย1,หนี้2,ภัย1,ตลาด2	.495	.245	.209	6.891	.000

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 29 ตัว พบว่าในโมเดลที่ 4 ตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวแปรได้แก่ จ่าย1 หนี้2 ภัย1 และตลาด2 มีความสัมพันธ์กับ

หนี้ค้างชำระกับสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R = 0.495$, $p < 0.05$) และสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือ หนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ได้ ร้อยละ 24.50 ($R^2 = 0.245$) และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) ซึ่งแสดงว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ จึงทดสอบต่อไปว่าตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการทดสอบค่าที่ ผลปรากฏดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยรวมทั้งค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	r	b	Std. error	Beta	t	p
ค่าคงที่	-	-13,287.30	35,193.19	-	-.378	.707
จ่าย 1	.353	3.78	1.35	.287	2.799	.006
หนี้ 2	.326	0.52	0.22	.237	2.320	.023
ภัย 1	.137	16,671.09	6,906.90	.233	2.414	.018
ตลาด 2	-.184	-12,343.30	6,185.72	-.190	-1.995	.049

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) มีทั้งหมดจำนวน 4 ตัวแปร โดยมีลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1. จ่าย 1 คือ รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเกษตร 2. หนี้ 2 คือ หนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ 3. ภัย 1 คือ ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหายและ 4. ตลาด 2 คือ ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคาซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่ปรับแล้ว (Beta) เท่ากับ 0.287 0.237 0.233 และ -0.190 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างปรากฏผลดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) n = 90

แนวทางแก้ปัญหานี้ค้างชำระ	จำนวนราย	ร้อยละ
1. นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กู้	1	1.11
2. จัดให้มีความรู้เรื่องการลงทุนทางการผลิต	3	3.323
3. พยอชำระหนี้ตามที่มาของรายได้โดยไม่รวบรวมเงินไว้ชำระครั้งเดียว	5	5.56
4. เปลี่ยนระบบการผลิตใหม่ตามที่ตลาดต้องการ	4	4.44
5. ลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนทางการผลิต	17	18.89
6. ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	1	1.11
7. งดการลงทุนในทรัพย์สินอื่นที่ไม่จำเป็น	1	1.11
8. เป็นหนี้จากแหล่งเงินกู้เดียว	9	10.00
9. ทำการผลิตหลายประเภทเพิ่มขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง	4	4.44
10. นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต	5	5.56
11. ทำกิจกรรมที่ไม่ใช่การเกษตรเพิ่มขึ้น	0	0
12. จัดให้มีการสนับสนุนด้านการตลาด	13	14.44
13. ขยายพื้นที่ทำการเกษตร	33	36.67
14. ขอยืดเวลาชำระหนี้โดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้	58	64.44
15. อื่นๆ	2	2.22

จากตารางที่ 4.11 พบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ 3 ลำดับแรกที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าเป็นแนวทางการแก้ปัญหานี้ค้างชำระได้แก่ การขอยืดเวลาชำระหนี้โดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.44 รองลงมาคือ การขยายพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.67 และการลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนทางการผลิต จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.89 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้ค้างชำระ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2552 จำนวน 90 ราย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-31 มีนาคม 2553 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานและการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด พบว่า เพศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 65.6 ซึ่งอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระหว่าง 40 - 49 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตร คือ ทำไร่ข้าวโพด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา คือ ทำไร่มันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 21.1 การประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร คือ การรับจ้างทั่วไปคิดเป็น ร้อยละ 32.2 รองลงมา คือ ไม่มีอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร คิดเป็น ร้อยละ 31.1 และส่วนใหญ่จะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน คิดเป็น ร้อยละ 97.8

การเป็นหนี้ค้างชำระ พบว่า หนี้ที่ค้างชำระกับสหกรณ์ คือ เงินกู้ระยะสั้นมีมูลค่าโดยเฉลี่ย 46,737 บาทต่อคน หนี้เงินกู้ระยะปานกลางมีมูลค่าโดยเฉลี่ย 68,632 บาทต่อคน

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ มีเพียง 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเกษตร และหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย ปัจจัยด้านการตลาด ได้แก่ ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา

1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวทางแก้ปัญหานี้ค้ำชำระของสหกรณ์ คือ การขอยืดเวลาชำระหนี้โดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.44 รองลงมาคือ การขยายพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.67 และการลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนทางการผลิต จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.89 ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากผลศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ในแต่ละด้านพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์และสอดคล้องกับสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ และปัจจัยด้านการตลาด ผู้ศึกษาจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ รายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตรเกษตร และหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ ด้านรายจ่ายจากอาชีพหลักในภาคการเกษตร อาจเนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรอย่างถูกต้อง เพราะว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ มักถูกหลอกลวงหรือถูกชักจูงให้ซื้อสินค้าหรือปัจจัยในการผลิตต่างๆ ในราคาที่แพงแล้วคุณภาพไม่ดี เช่น ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ฮอร์โมนต่างๆ รวมถึงสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอีกด้วย จึงทำให้รายจ่ายในการประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตรของสมาชิกสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ สวนงาม (2550) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการค้างชำระค้ำเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่าสมาชิกมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ และมีต้นทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรสูง

ด้านหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์ อาจเนื่องจากสมาชิกมีความจำเป็นที่ต้องให้เงินในการจับจ่ายใช้สอยกับชีวิตประจำวันหรือเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพจึงต้องมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้อื่น เหตุเพราะไม่สามารถกู้เพิ่มกับสหกรณ์ได้อีก และส่วนใหญ่ก็จะไปกู้กับนายทุนที่รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรเพราะไม่ต้องมีหลักทรัพย์มาค้ำประกันแต่จะมีสัญญาผูกมัดในการขายผลผลิตของสมาชิกสหกรณ์ เมื่อสมาชิกเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะต้องนำไปขายและใช้หนี้พร้อม

คอกเบี้ยให้กับนายทุน สมาชิกจึงไม่มีเงินมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิรินาถ นามจันทร์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกระบี่ จำกัด จังหวัดกระบี่ พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีเงินกู้ในระบบมากกว่าหนี้ในระบบ เนื่องจากสมาชิกมีหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ทำให้ไม่สามารถกู้เงินจากสหกรณ์ได้อีก จึงหันไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบเพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือลงทุนในการผลิต เมื่อได้รับเงินจากการขายผลผลิตได้นำไปชำระหนี้นอกระบบก่อนเพราะมีดอกเบี้ยสูงกว่าสหกรณ์

2.2 ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย เนื่องจากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นั้นยังไม่ได้มีระบบชลประทาน จึงต้องอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติเพื่อที่จะให้ได้ผลผลิตออกมาจำหน่าย ถ้าปีใดฝนตกตามฤดูกาลก็จะได้ผลผลิตออกมาจำหน่าย แต่ถ้าปีใดฝนทิ้งช่วงก็จะได้ผลผลิตออกมาไม่เท่าที่ควรจึงทำให้ไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนเงินกู้ให้กับสหกรณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ ตั้งสกุล (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร โกสุมพิสัย จำกัด จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์ที่มีหนี้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถชำระหนี้คืน พบว่า ปัจจัยด้านภัยธรรมชาติ ได้แก่ ประสบปัญหาฝนแล้งจึงทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้

2.3 ปัจจัยด้านการตลาด โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา เนื่องจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่จะเก็บในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันหรือพร้อมกัน จึงทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก จึงมีผลทำให้ราคาคงต่ำลง จึงจำเป็นต้องมีสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อคอยทยอยนำผลผลิตออกขายเพื่อได้ราคา

ส่วนปัจจัยด้านการผลิต และด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ไม่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้เนื่องจากสภาพพื้นที่ทำกินของสมาชิกสหกรณ์มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่นๆ มีราคาสูง ขาดการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และอัตราค่าจ้างแรงงานก็เท่ากัน ดังนั้นปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ของสมาชิกสหกรณ์จึงเหมือนกัน

ด้านการปฏิบัติของงานของสหกรณ์ อาจเนื่องมาจากสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นหนี้ค้างชำระส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีกับพนักงานของสหกรณ์ โดยเฉพาะพนักงานดินเชื้อที่ออกพื้นที่เพื่อทวงหนี้ ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่มีลักษณะที่คล้ายกันมาก

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1.1 ผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ขอแนะนำให้ผู้ถือหุ้นได้นำผลการศึกษาไปพัฒนาธุรกิจสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพเพื่อสมาชิกสหกรณ์จะได้เข้าใจในการทำธุรกิจสินเชื่ออย่างถูกต้อง ทำให้ปัญหาหนี้ค้างชำระต่อสหกรณ์ลดจำนวนลง

3.1.2 ผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด ได้รับทราบปัจจัยด้านต่างๆ ที่ทำให้สมาชิกมีหนี้ค้างชำระต่อสหกรณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการบริหารธุรกิจสินเชื่อให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพทำให้สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด บรรลุผลสำเร็จในการบริหารงานอันก่อให้เกิดความมั่นคงต่อไป

3.1.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ ควรมีการติดตามและศึกษาผลการดำเนินงานด้านธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด อย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์นี้และสหกรณ์อื่นต่อไป

3.1.4 จากแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ตากฟ้า จำกัด กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรนำผลการศึกษาที่ได้นี้ไปเป็นกรณีศึกษาและเผยแพร่แก่สหกรณ์อื่นๆที่มีปัญหาใกล้เคียงกัน และควรวางนโยบายแนวทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับปัญหาของสหกรณ์นั้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาโดยการขยายขอบเขตประชากรที่เป็นลูกหนี้ของสหกรณ์ทั้งหมด ทั้งที่เป็นลูกหนี้ปกติและลูกหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

3.2.2 ศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2542) *คู่มือสหกรณ์ฉบับชาวบ้าน* จุลสารวิชาการสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 7 (ฉบับที่ 2)
- “ข้อบังคับสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด พ.ศ.2546” สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- เฉลิมพล อานุภาพรรเจ็ด (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอปัว จังหวัดน่าน” การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชูชีพ วิถี (2543) “การศึกษาปัญหาการเกิดหนี้เสียของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด” ปัญหาพิเศษรัฐศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- คารณี พุทธิบุญ (2535) *การวิเคราะห์สินเชื่อ เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสินเชื่อ* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทศ ตัดถาวรณ (2533) *การบริหารงานสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์*
- มยุรี วงษาลีศ (2547) “การพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ของสหกรณ์การเกษตรในเขตตรวจราชการที่ 7” เอกสารเสนอประกอบการขอประเมินให้ดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ขช.) กรมส่งเสริมสหกรณ์
- มานพ ชูแสง “การวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้เงินกู้ที่มีผลต่อการชำระคืน ธ.ก.ส. ของชาวสวนกาแฟในจังหวัดชุมพร” บทความออนไลน์ ค้นคืนเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2553 จาก http://www2.psu.ac.th/mab/006_abstack_MAB1.html
- “ระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบี้ยของสหกรณ์เกษตรตากฟ้า จำกัด พ.ศ. 2549” สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- วิลาวัลย์ ตั้งสกุล (2543) “วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาหนี้ค้างชำระ” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- สถาพร ดวงวิไล (2544) “การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมพงษ์ ศวนงาม (2550) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการค้างชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์”การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด (2551) รายงานประจำปีสำหรับปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2552 สหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด
- สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2551) คู่มือการบริหารสินเชื่อและแนวทางแก้ไขปัญหาลูกหนี้เงินกู้ที่คิดนัดชำระหนี้ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- ส่งเสริม หอมกลิ่น (2546) สหกรณ์การเกษตร เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สังคม จีระออน (2541) “การให้บริการสินเชื่อด้านเกษตรกรรายคนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอยุธยาเมือง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สิรินาด นามจันทร์ (2550) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรกะเปอร์ จำกัด จังหวัดระนอง”การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุณี ศักกรนันท์ (2535) ลักษณะและบทบาทของการบริหารสินเชื่อ เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสินเชื่อ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อนันต์ ชำนาญกิจ (2546) สหกรณ์ร้านค้า เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**อุดมพร กาใจทราย (2551) “แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
แม่จัน จำกัด จังหวัดเชียงราย” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด

เรื่อง ปို့จ้ยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรตากฟ้า จำกัด จังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 2 ปို့จ้ยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 3 ปို့จ้ยด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านกิจกรรมชาติ และ ปို့จ้ยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์

ตอนที่ 4 หนี้ค้ำชำระและแนวทางแก้ปัญหานี้ค้ำชำระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกสหกรณ์

โปรดตอบคำถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกและเติมคำหรือตัวเลขที่เป็นจริงเกี่ยวกับท่านลงในช่องว่าง

1. เพศ	☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง
2. อายุ	☐ 1. ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 2. 30-39 ปี
	☐ 3. 40-49 ปี	☐ 4. 50-59 ปี
	☐ 5. 60 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา	☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (จบ ม.3)
	☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (จบ ม.6)หรือ ปวช.	☐ 4. อนุปริญญา หรือ ปวศ.
	☐ 5. ปริญญาตรี	☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี
4. ท่านประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตรประเภทใด	☐ 1. ทำไร่ข้าวโพด ☐ 2. ทำไร่อ้อย ☐ 3. ทำไร่มันสำปะหลัง ☐ 4. เลี้ยงโคนม ☐ 5. ทำสวนผลไม้ ☐ 6. ทำสวนผัก ☐ 7. ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	

<p>5. ท่านประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรประเภทใด</p> <p>☐ 1. รับจ้างแรงงานทั่วไป</p> <p>☐ 2. ลูกจ้างบริษัท/ส่วนราชการ</p> <p>☐ 3. ค้าขาย</p> <p>☐ 4. หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน</p> <p>☐ 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....</p> <p>☐ 6. ไม่มีอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร</p>
<p>6. ท่านมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินหรือไม่</p> <p>☐ 1. มี</p> <p>☐ 2. ไม่มี</p>

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์

โปรดตอบคำถามโดยการกรอกข้อมูลลงในช่องว่างหรือใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

2.1 ท่านมีรายรับจากการประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก เฉลี่ยต่อเดือน เป็นเงิน.....บาท
2.2 ท่านมีรายรับจากการประกอบอาชีพอื่นๆ เฉลี่ยต่อเดือน เป็นเงิน.....บาท
2.3 ท่านมีรายจ่ายที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกษตร เฉลี่ยต่อเดือน เป็นเงิน.....บาท
2.4 ท่านมีรายจ่ายที่ใช้ในการประกอบอาชีพอื่นๆ เฉลี่ยต่อเดือน เป็นเงิน.....บาท
2.5 ท่านมีรายจ่ายในครัวเรือนเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยต่อเดือนเท่าไร ในหัวข้อต่อไปนี้
2.5.1 รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค.....บาท
2.5.2 รายจ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ.....คน.....บาท
2.5.3 รายจ่ายในการดูแลผู้ป่วย คนชรา.....คน.....บาท

2.6 ท่านมีหนี้สินอื่นนอกสหกรณ์หรือไม่ ☐ 1. มี เป็นเงิน.....บาท ☐ 2. ไม่มี
2.7 มูลค่าสินทรัพย์ที่ท่านมีอยู่ในปัจจุบัน มีมูลค่าประมาณ..... บาท
2.8 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่สามารถประกอบอาชีพได้.....คน
2.9 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้.....คน

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านภัยธรรมชาติ และด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์
 ในรอบ 2-5 ปี ที่ผ่านมาท่านประสบกับปัญหาต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดกา
 เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.1 ด้านการผลิต					
3.1.1 ปุ๋ยและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ มีราคาสูง					
3.1.2 ที่ดินทำเกษตรไม่เหมาะสมขาดแหล่งน้ำ					
3.1.3 ขาดการนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีมาใช้					
3.1.4 ขาดแคลนแรงงาน					
3.1.5 อัตราค่าจ้างแรงงานสูง					
3.1.6 ผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ					

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.2 ด้านการตลาด					
3.2.1 ขายผลผลิตได้ราคาต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน					
3.2.2 ขาดสถานที่เก็บผลผลิตเพื่อรอราคา					
3.2.3 ถูกกดราคารับซื้อจากพ่อค้าคนกลาง					
3.2.4 มีสัญญาการขายผลผลิตกับพ่อค้าท้องถิ่น					
3.2.5 แหล่งรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์อยู่ไกล					
3.2.6 ขาดยานพาหนะขนส่งผลผลิตเพื่อขาย					
3.3 ด้านภัยธรรมชาติ					
3.3.1 ภาวะแห้งแล้งในทิ้งช่วงทำให้ผลผลิตเสียหาย					
3.3.2 ภาวะน้ำท่วมฉับพลันทำให้ผลผลิตเสียหาย					
3.3.3 ภาวะลมพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหาย					
3.3.4 การระบาดของแมลงศัตรูพืชทำให้ผลผลิตเสียหาย					

ท่านได้รับการปฏิบัติจากพนักงานและบุคลากรของสหกรณ์ในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.4 ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์					
3.4.1 การแนะนำการวางแผนการผลิต					
3.4.2 การตรวจสอบการใช้เงินกู้					
3.4.3 การติดตามทวงหนี้อย่างต่อเนื่อง					
3.4.4 การประสานในการทวงหนี้โดยประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่ม					

ตอนที่ 4 หนี้ค้างชำระและแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ค้างชำระ

4.1 ท่านมีหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์ประเภทใดบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด

☐ 1. เงินกู้ระยะสั้น	จำนวนเงิน.....บาท
☐ 2. เงินกู้ระยะปานกลาง	จำนวนเงิน.....บาท

4.2 ท่านคิดว่าแนวทางในข้อใดต่อไปนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระให้ท่านที่มีต่อสหกรณ์ได้ (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กู้
- 2. จัดให้มีความรู้เรื่องการลงทุนทางการผลิต
- 3. ทขอชำระหนี้ตามที่มาของแหล่งรายได้ โดยไม่รวบรวมเงินไว้ชำระครั้งเดียว
- 4. เปลี่ยนระบบการผลิตใหม่ตามที่ตลาดต้องการ
- 5. ลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนทางการผลิต
- 6. ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- 7. งดการลงทุนในทรัพย์สินอื่นที่ไม่จำเป็น
- 8. เป็นหนี้จากแหล่งเงินกู้เดียว
- 9. ทำการผลิตหลายประเภทเพิ่มขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง
- 10. นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต
- 11. ทำกิจกรรมที่ไม่ใช่การเกษตรเพิ่มขึ้น
- 12. จัดให้มีการสนับสนุนทางการตลาด
- 13. ขยายพื้นที่ทำการเกษตร
- 14. ขอยืดเวลาชำระหนี้โดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- 15. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

ภาคผนวก ข
รายละเอียดลูกหนี้แยกตามอายุหนี้

ตารางรายละเอียดลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นจำแนกตามอายุหนี้

ที่	เลขที่สัญญา	หนี้ค้าง (บาท)			
		อายุหนี้ 1 ปี	อายุหนี้ 2 ปี	อายุหนี้ 3 ปี	อายุหนี้มากกว่า 3 ปี
1	151/00049	9,000.00			
2	144/00247	50,000.00			
3	128/00330				7,000.00
4	128/00757				9,862.00
5	150/00041	9,300.00			
6	149/00139	30,000.00			
7	148/00193	50,000.00			
8	150/00255	30,000.00			
9	148/00264	32,962.00			
10	149/00006	79,027.00			
11	148/00005	50,000.00			
12	151/00044	30,000.00			
13	150/00233		50,000.00		
14	150/00086	50,000.00			
15	149/00310	14,447.00			
16	150/00123	400,000.00			
17	148/00169		45,000.00		
18	150/00239	38,000.00			
19	149/00081	49,965.00			
20	148/00258				50,000.00
21	149/00318				30,000.00
22	151/00014	15,000.00			
23	149/00176	30,000.00			
24	146/00033	23,085.00			
25	150/00192	50,000.00			

ตารางรายละเอียดลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นจำแนกตามอายุหนี้ (ต่อ)

ที่	เลขที่สัญญา	หนี้ค้าง (บาท)			
		อายุหนี้ 1 ปี	อายุหนี้ 2 ปี	อายุหนี้ 3 ปี	อายุหนี้มากกว่า 3 ปี
26	149/00330	20,000.00			
27	145/00005	30,000.00			
28	150/00028	50,000.00			
29	147/00239			39,993.00	
30	150/00144	50,000.00			
31	150/00042	20,000.00			
32	149/00060		32,100.00		
33	146/00038		17,070.00		
34	149/00340		30,000.00		
35	150/00217			70,000.00	
36	150/00280			50,000.00	
37	149/00257	40,000.00			
38	150/00286		35,000.00		
39	149/00239		20,000.00		
40	149/00281		50,000.00		
41	147/00289				19,350.00
42	149/00344	40,000.00			
รวม(สัญญา)		26	8	3	5
รวม(บาท)		1,290,786.00	279,170.00	159,993.00	116,212.00
รวมทั้งสิ้น(บาท)					1,846,161.00

ตารางรายละเอียดลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลางจำแนกตามอายุหนี้

ที่	เลขที่สัญญา	หนี้ค้าง (บาท)			
		อายุหนี้ 1 ปี	อายุหนี้ 2 ปี	อายุหนี้ 3 ปี	อายุหนี้มากกว่า 3 ปี
1	251/00015	50,000.00			
2	246/00025				120,000.00
3	244/00071	100,000.00			
4	250/00013	30,000.00			
5	249/00080	40,000.00			
6	249/00028	36,388.00			
7	247/00054	40,000.00			
8	248/00002			240,000.00	
9	247/00116		80,000.00		
10	251/00005	14,000.00			
11	250/00081	50,000.00			
12	250/00033	10,000.00			
13	249/00041			64,454.00	
14	250/00078	36,371.00			
15	251/00011	50,000.00			
16	248/00083			250,000.00	
17	248/00091	60,000.00			
18	248/00084				102,000.00
19	249/00062	44,000.00			
20	250/00015	13,453.00			
21	246/00008	54,487.00			
22	249/00084		99,655.00		
23	251/00008	50,000.00			
24	250/00011	100,000.00			
25	250/00050	6,018.00			

ตารางรายละเอียดลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลางจำแนกตามอายุหนี้ (ต่อ)

ที่	เลขที่สัญญา	หนี้ค้าง (บาท)			
		อายุหนี้ 1 ปี	อายุหนี้ 2 ปี	อายุหนี้ 3 ปี	อายุหนี้มากกว่า 3 ปี
26	248/00024			348,000.00	
27	24700124			30,000.00	
28	248/00082			34,000.00	
29	248/00026			133,383.00	
30	247/00087			35,500.00	
31	247/00133			35,500.00	
32	245/00013	10,240.00			
33	250/00023	50,000.00			
34	245/00011	18,818.00			
35	247/00086		20,000.00		
36	250/00087	16,700.00			
37	247/00095			19,000.00	
38	248/00080			36,000.00	
39	247/00096	4,000.00			
40	245/00012	70,000.00			
41	247/00160	18,800.00			
42	245/00007	105,000.00			
43	245/00004	10,000.00			
44	247/00062		61,000.00		
45	230/00016	10,000.00			
46	245/00020	24,000.00			
47	245/00023	50,862.00			
48	246/00020	4,665.00			
49	247/00088			20,020.00	
50	247/00002				180,000.00

ตารางรายละเอียดลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลางจำแนกตามอายุหนี้ (ต่อ)

ที่	เลขที่สัญญา	หนี้ค้าง (บาท)			
		อายุหนี้ 1 ปี	อายุหนี้ 2 ปี	อายุหนี้ 3 ปี	อายุหนี้มากกว่า 3 ปี
51	247/00134				45,000.00
52	247/00147				40,000.00
53	247/00167				160,000.00
54	250/00090				42,000.00
55	247/00126		25,000.00		
56	248/00034		20,803.00		
57	247/00004				36,950.00
58	247/00112				123,500.00
59	248/00077		168,000.00		
60	250/00029	10,000.00			
61	248/00020		300,000.00		
62	250/00021		130,690.00		
63	251/00019		62,498.00		
64	251/00020		39,671.00		
65	248/00046		70,000.00		
66	250/00077				50,000.00
67	247/00166				100,000.00
68	248/00037			169,586.00	
69	248/00067		134,000.00		
70	248/00056			240,000.00	
71	249/00067		45,000.00		
72	250/00072	20,000.00			
73	249/00068	115,000.00			

ตารางรายละเอียดลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลางจำแนกตามอายุหนี้ (ต่อ)

ที่	เลขที่สัญญา	หนี้ค้าง (บาท)			
		อายุหนี้ 1 ปี	อายุหนี้ 2 ปี	อายุหนี้ 3 ปี	อายุหนี้มากกว่า 3 ปี
74	247/00044			240,350.00	
	รวม(สัญญา)	34	14	15	11
	รวม(บาท)	1,322,802.00	1,256,317.00	1,895,793.00	999,450.00
รวมทั้งสิ้น					5,474,362.00

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายวีรยุทธ บุญมาก
วัน เดือน ปีเกิด	3 ตุลาคม 2527
สถานที่เกิด	อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต(สหกรณ์) พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	กรีนคันทรี่ ฟาร์ม เลขที่ 3/2 หมู่ 4 ตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่ง	เจ้าของธุรกิจ